Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

№ 216 (17339) | 1986 оной сентябриин 19, пятница | Сэн 3 мүн.

[КУБ]АНИИН АЖАЛШАДТАЙ УУЛЗАЛГАНУУД

нүүднай хододоо харюусалгатай хамта ябадаг ха юм. Ехэ эрхэ — ехэ харюусалга. Эрхэнүүд байгаад, ямаршье харюусалга байхагүй гэжэ — иимэ юумэн байдаггүй гээшэ. Юрэдөө, бидэнэй үргэн ехэ демократи тухай хэлэхэдэ, бүхы юумэ хэжэ болохо гү, али эмхи гуримгүй байдал гэhэн энэмнай удхатай бэшэ ха юм. Энэмнай бултаараа зүбшэхэ, айлтагүйгөөр асуудалнуудые табиха, тэдэнэй шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ арга боломжо үгэнэ бшуу. Харин тиихэдэ хүн бүхэн өөрынхеэрээ ябаха, общестын хэрэглэмжэнүүдые тоохогүй гэhэн энэмнай удхатай бэшэ гэжэ ойлгохо ёhотой.

Ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалтай тэмсэл тухай хөөрэхэ зуураа, М. С. Горбачев иигэжэ хэлэбэ. Зарим хүнүүдэй общество болон бусадай аша туhада хохидол ушаруулдаг, ниитын хэрэгүүдтэ хабаадангүй, предприяти, колхоз, совхозой хүдэлмэридэ өөрынгөө хубитые оруулангүй, гансал өөрынгөө олзо оршын ябадалда шунахайран орохо ябадалые бидэ буруушаадаг гээшэбди. Энээнтэй хамта өөрынгөө ажалаар эдеэ хоолой продуктнуудые ургуулдаг, ниитын үйлэдбэридэшье, өөрынгөө участок дээрэшье хэдэг хүдэлмэрез тааруулдаг хүнүүдые дэмжэхэ хэрэгтэй. Тэрэнэй ургуулhан юумэнэй кооперацитай баталhан хэлсээнэй үндэhөөр, худалдагдадаг байхыень оролдохо хэрэгтэй. Имагтал тиихэдэ энэмнай ёhотойл социалис гурим болоно бшуу.

— Нүхэдүүд, архидалгатай, алкоголизмтай, элүүр энхэ ажабайдалай түлөө тэмсэл — энэмнай гол шухала асуудал мүн гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой үмэнэhөө эрид шангаар би мэдүүлнэб,— гэжэ М. С. Горбачев хэлэбэ.— Нациин элүүр энхэ, манай арадай элүүр энхэ, аша үрэтэй амаралта тухай эндэ хэлэгдэнэ. Энэ асуудалнай экономическа айхабтар ехэ удха шанартай байна бшуу. Энэ хадаа манай гэр бүлэнүүдэй аза жаргал, амгалан тэнюун байдал тухай асуудал болоно.

Абяанууд: Зүб, арад зон энээниие дэмжэнэ.

Уласхоорондын мүнөөнэй байдал тухай хөөрэхэдөө, 1987 оной январиин 1 болотор ядерна тэhэлэлгэнүүдые совет талаhаа болюулха тухай Мэдүүлгэтэй дашарамдуулан, «Руде право» газетын ахамад редакторай асуудалнуудта үгтэhэн харюунууд дотор манай хараа бодол үшөө дахин hаяхан дэлгэрэнгыгээр найруулагдаhан байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь хэлэбэ.

Бидэндэ hайн hайхан арад бии, бидэндэ залан сэхэ политика бии, бодото түсэбүүдые бидэнэй табижа, тэрэнээ дүүргэжэ шадамаар айхабтар ехэ үндэhэ hуури бии. Энэ талаhаань хаража үзэбэл, эб найрамдал хадаа бидэ бүгэдэндэ сэгнэшэгүй ехэ аша туhа болоно. Тиихэдэ бидэ бүхы юумэеэ өөhэдынгөө нөөсэнүүдтэ, манай байгуулалгын, манай системын хүсэ шадалда түшэглэн хэдэг гээшэбди. Тиимэhээл бидэ өөhэдынгөө гадаадын политикые бата найдамтайгаар, залан сэхээр бэелүүлдэг байнабди. Теэд түрүүшын социалис гүрэн — Советскэ Союз иимэл байха ёhотой ха юм.

Тэрэнэй hүүлээр М. С. Горбачев «Искра» колхоз хүрэбэ. Тэрэ hүнэй комплексын хүдэлмэритэй, малшадай ажаhуудалай эрхэ байдалтай танилсаhан байна.

Колхозникуудтай хөөрэлдэхэдөө, М. С. Горбачев иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Үнэн сэхынь хэлэбэл, долоон гү, али арбан жэлэй саана, эндэ үнинэй хүдэлдэг хүнүүд батадхаха байха, шэниисэ өөрынгөө хүсэ алдажа эхилээ hэн. Тиихэдэл эндэ хүсэ ехэтэй сортнуудые бии болгохо асуудал шэнжэлжэ эхилhэн юм. Харин мүнөө Кубаниин ороohоной, эрхим hайн талханай хүсэн гүйсэд hэргээгдээ. Энээнэйтнай түлөө таанадта баяр баясхалан хүргэнэб.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь машинаар hү hаадаг оператор А. Полянскитай танилсаба.

М. С. Горбачев: Хэды наhатайбши, Александр?

А. Полянский: 25.

М. С. Горбачев: Юугээр хүдэлнэш?

А. Полянский: Машинаар hү hаадаг операторби.

М. С. Горбачев: Армида алба хээ hэн гүш?

А. Полянский: Тиимэ.

М. С. Горбачев: Бэрхэш, Промышленна технологи гээшэмнай эрэшүүлэй хэхэ хэрэг ха юм:

Абяанууд: Эдэнэймнай бүхы гэр бүлынхид колхоздо хүдэлдэг юм.

М. С. Горбачев: Теэд эндэмнай бүхы түрэлхидэйнь суглараhан бүлэглэл бэшэ аабза. Жэшээнь, гэр бүлын уг залгамжалагшадые институдта гү, али худалдаа наймаанда суглуулжа болохогүй. Харин мартенэй хажууда, поли дээрэ, фермэ дээрэ энэмнай эгээл hайхан ха юм. Ёho заншал хэрэгтэй, нүхэдүүд. Мүнөө бидэ технологиин хэм хэмжээнэй поли дээрэшье, фермэ дээрэшье бүхы юумэ шиидхэхэ үе сагта ороод байна гээшэбди. Энээндэ нэмэбэл, технологи болон технологическа журам гэжэ хэлэхэ ушартай.

Энэ юун гэhэн удхатайб? Энэмнай кадрнууд болоно. Юуб гэхэдэ, мүнөө материальна үндэhэ hууримнай эдэ бүгэдые шиидхэхэ арга олгоно. Бидэндэ селекционно hайн материалнууд бии, тусхай технологи байгуулагданхай. Харин мүнөө энэ технологиие кадрнууд яажа шудалнаб, тэрэниие яажа сахинаб — энээнhээл хэрэгнай дулдыдаха. Эдэ кадрнуудта туhаламжын хэрэгтэй байhаниинь ойлгосотой. Хэрбээ агроном ба зоотехнигэй комплексоёо тэжээлгүй үлөөгөө hаань, ямар технологи тухай хөөрэлдөөн хэрэгтэйб? Шухала хубинь үгы боложо, тэрэ технологи хосорно ха юм. Кадрнууд — энэмнай айхабтар ехэ удха шанартай асуудал. Тэдэнэй дүй дүршэлтэй, бүхы юумэ мэдэхэ, дадал бэрхэ шадабаритай байха гээшэ тон шухала. Тиимэhээ гэрhээ гэртэ, үеhөө үедэ дамжан нэбтэрдэг ёho заншалнууд эндэ ехэ удха шанартай байна.

М. С. Горбачев колхозой ажал ябуулгын экономическа үрэ дүнгүүдээр, ажахын тоосоо болон бригадна подряд нэбтэрүүлгээр ехэтэ hонирхоhон байна.

Звеньевая И. Полянскаятай болон колхозой түрүүлэгшэ Н. Капленкэтэй эдэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедөө, М. С. Горбачев иигэжэ хэлэбэ:

— Хэрбээ эгээл ойлгосотойгоор, богонёор хэлэбэл, шэнэдхэн хубилалга гээшэмнай юун гээшэб? Энэмнай юун болоноб? Тэрэ юундэ хүргэхэ байнаб, шэнэдхэн хубилалгын уг зорилго юун гээшэб? Энэмнайл ажалша хүнэй оронойнгоо эзэнби, комплексынгоо эзэнби гэжэ өөрыгөө мэдэрхэ ябадал болоно. Энээнгүйгөөр, бидэндэ юуншье түйлагдахагүй. Ажал хэрэгүүдэйшье, шэнэдхэн хубилгыншье, ажахын тоосоонойшье талаар юумэн бүтэхэгүй. Харин эзэн хүн юумэ тоолохо, юумэ хараха, юун хэрэгтэйб, юун дутанаб, юундэ иимэ юумэн ушарнаб гэжэ бодомжолхо болоно бшуу.

Хэрбээ манай участок бүхэндэ ажалша хүн бүхэнэй бүхы юумэ мэдэдэг, ойлгодог байбалнь, ажал хэрэгүүднай hайнаар ябаха байгаа. Хэрбээ колхозой түрүүлэгшын, заводой директорэй, барилгын хүтэлбэрилэгшын ажалшадтай зүбшэдэг, хөөрэлдэдэггүй байгаа hаа, тэрэнэй хүдэлмэри урагшаа ябахагүй. Энэмнай, нүхэдүүд, томо асуудал гээшэ. Заримдаа хэлсэдэг, шанга засаг хэрэгтэй. Тиимэ бэшэ, хүсөөр эндэ юумэ түйлахагүйш. Хүнүүдые өөрынгөө ухаан бодолоор, ойро дүтэ байлгаараа, бэлиг шадабаряараа дахуулха хэрэгтэй. Энэмнайл хүсэтэ hайн hайхан хүтэлбэрилэгшэ болоно бшуу.

Новокорсунская гэжэ станицада колхозникуудтай үшөө нэгэ уулзалга болобо.

М. С. Горбачев иигэжэ хэлэбэ: Таанадай намтай хөөрэлдэhэндэл адли, нюуса нөөсэгүйгөөр таанадтай би хөөрэлдэхэ ёhотойб. Энээн тухай бидэ үгээ ойлголсоо ха юмбиибди.

Абяанууд: Имагтал иигэжэ хөөрэлдэхэ ёhотой.

М. С. Горбачев: Хэрбээ бидэ худал хуурмагаар хөөрэлдэхэ, бүхы юумэеэ гоё hайхан болгохо гэжэ hанаа hаамнай, энэмнай хэндэшье хэрэггүй. Энэ юундэ хүргэнэб гэжэ бидэ хараа, үзөө ха юмбибди. Имагтал хэрэг тухай даамгайгаар хөөрэлдэхэ, зүбшэхэ, шиидхэбэри абаха, үгээ ойлголсохо хэрэгтэй гээшэ. Бүхы орон доторoo имагтал иигэжэ байхын тула бидэ оролдонобди. Предприятинуудта, колхозуудта, барилгануудта, институдуудта, лабораторинуудта коллективэйшье, оронойшье аша туhада хабаатай бүхы хэрэгүүдтэ манай хүнүүдэй эдэбхитэйгээр хабаадахын тула иимэ юумэн хэгдэхэ ёhотой.

Тиихэдэ өөhэдынгөө бодоhон тухайл хэлэхэ ушартай. Манай хүнүүд хэзээдэшье буруу юумэ хэлэхэгүй. Теэд нэгэ-хоёр хүн гү, али бүхы орон доторнай нэгэ хэдэн мянган хооhон үгэтэйшүүл олдожо болоно ааб даа. Тиигэбэшье тэдэ бидэниие замhaa хазагайруулжа шадахагүй...

Бодото дээрээ хэрэгүүднай ямар байнаб гэжэ мэдэхэ, тэдэниие бүтэмжэтэйгээр, үнэн сэхээр зүбшэн хэлсэхэ, гол удхыень ойлгохо гээшэ мүнөө шухала болоно.

Манай арад ажалша бэрхэ, ехэ зорилгонуудые шиидхэжэ шадаха.

Жиирэй хүнүүдэй дунда, хүтэлбэрилхы кадрнуудай дунда журам муудаа гээд сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ажабайдалдамнай, ажаллахадамнай юун hаад болоноб гэжэ бидэ мүнөө харанабди. Тиимэhээ журамаа шангадхаха, ажал хэрэгтээ хам оролсохо хэрэгтэй. Нүхэдүүд, манда бүхы юумэн бии, бидэ юушье хэжэ шадахабди.

Апрелиин Пленумэй hүүлээр общество дотор ухаан бодол hэргэн хүгжөө. Колхозникшье, хүдэлмэришэн хүншье, интеллигентшье, уран зохёолшошье — бултадаа орон тухайгаа бододог, юу хэхэ тухайгаа бододог болоо.

Таанадай hайнаар бодожо үзөөд, хүдэлмэрез гүнзэгыгөөр ябуулдаг байhантнай hайн. Гол шухалань гэбэл, урдахи хараа замуудтнай hайн. Селекцидэ, ажахын тоосоондо, технологическа журам бэхижүүлгэдэ эдэ бүгэдэ харагдана.

Эдеэ хоолой участок тон шухала. Тиимэhээ таанадай хэдэг ажалай түлөө баяр баясхалан хүргэнэб. Гэбэшье бүри ехэ юумэ хэхэ бээзт гэжэ бидэ найданабди.

Абяанууд дуулдана: Хэхэбди, оролдохобди.

М. С. Горбачев «Искра» колхозой агрохимлабораторитой танилсаба. Энэнь болбол тарян ажалай болон мал ажалай продукци үйлэдбэрилгын технологическа процессые, мүн тэдэнэй шанарые эрхилэн хүтэлбэрилдэг гол hалбаринуудай нэгэниинь болоно. Шэлдэн хатуу, үнэтэ сортын шэниисэ абаха, тэжээл бэлэдхэхэ бүлэг хэмжээ ябуулганууд колхоздо зохёон хараалагданхай. Мүнөө жэлдэ колхоз эрхим шанартай продукци тушаажа, 1 миллионhoo дээшэ түхэригэй сэбэр олзо абаад байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь «Кубань» гэhэн агропромышленна комбинадта ерэжэ хараа. Мүнөөнэй техникын болон технологиин үндэhэ hуури дээрэ үйлэдбэриин экономическа ниитэ нэгэн комплекс байгуулха экономическа туршалга тэндэ эхилэгдэнхэй. Ажахын тоосооной болон гаргашаа харюулдаг байлгын үндэhэ hуури дээрэ хүдөө ажахын продукци болон эдеэ хоолой эрхим шанартай зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн абалгые, болбосоруулгые ба худалдалгые тэрэ бэелүүлхэ юм.

«Кубань» гэhэн агропромышленна комплексын хүтэлбэрилэгшэдтэй, мэргэжэлтэдтэй, үйлэдбэриин түрүүшүүл болон партийна эхин организацинуудай секретарьнартай М. С. Горбачев уулзаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь сугларагшадые партиин Центральна Комитедэй үмэнэhөө халуунаар амаршалаа. Туршалгын эрхэ байдалда хэр зэргээр хүдэлжэ байhыетнай мэдэхын тула ерээб гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлхэ, ажахыгаа өөhэдөө мэдээд, hүбэлгэн шадамараар эрхилхэ, продукциин ургалтые хангахын, тэрэнэй шанарые hайжаруулхын тула шэнээр хүдэлжэ hураха арга боломжо таанадта олгоhон байнабди. Энэ талаар тимашевскынхидай туршалга ехэ удха шанартай.

Эрдэм-техникын дэбжэлтын түрүү зэргэдэ тоологдодог эгээл орёо эрдэм ухаан бии. Тэндэ сэсэн мэргэн байха, нээлтэнүүдые хэхэ хэрэгтэй болодог. Харин хэрбээ экономико тухай хэлэхэ болоо hаа, аграрна сектор эгээл орёо хүшэр юм. Тэрэ промышленностьтай, хэрэглэгшэдтэй тон ехэ холбоотой бшуу.

Аграрна секторэй арга боломжо хубилаа. Тэрэ шэнэ технологи, техникэ хэрэглэхэ аргатай болоо. Тиигэжэ hайн хубилалтанууд хэгдэнэ. Гэбэшье, нүхэдүүд, урдаа табиhан зорилгонуудаа бирагүйгөөр дүүргэнэбди. Эршээ хурдадхаха, хүдэлмэрез шангадхаха ёhотойбди. Эдеэ хоолой асуудалые шиидхэнгүй, ороной социально-экономическа хүгжэлтын асуудалые шиидхэжэ шадахагүйбди.

Туршалга ямараар үнгэргэнэб, экономическа ямар үрэ дүн тэрэ үгэнэб, тэрэниие үнгэргэлгэдэ юун hаад хэнэб, бусад регионуудта тэрэниие хэрэглэжэ болохо гү гээд М. С. Горбачев ехээр hонирхобо.

АПК-гэй хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд агропромышленна комбинадай түйлалтанууд, шиидхэгдээгүй зорилгонууд тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө.

Уулзалгын дүнгүүдые согсолходоо, М. С. Горбачев агропромышленна комплексын түрүүшын амжалтануудые үндэрөөр сэгнэhэн байна.

Районой түб Тимашевскын түбэй талмай дээрэ ажалшадтай уулзахадаа, тэрэ энээн тухай баhа хэлээ.

Партиин Центральна Комитедэй болон правительствын шухала даалгабари тимашевскынхидта үгтэнхэй гээшэ гээд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь хэлэбэ. Саашадаа хүдөө ажахыгаа яажа бүри ашаг үрэтэйгоор эрхилхэб гэhэн тон шухала туршалгые тимашевскынхид шалгаха зэргэтэй. Районой ажалшадай хэжэ байhан юумэниинь ороной агропромышленна бүхы комплексдо айхабтар ехэ удха шанартай байха.

Поли дээрэ ургуулагдаhан, фермэнүүд дээрэhээ абтаhан бүхы продукциин хосорон hалангүй, hайн шанартайгаар, саг болзортоо хэрэглэгшэдтэ хүрэхын тула хүдөө ажахын, болбосоруулгын промышленностиин болон худалдаанай албануудай харилсаата ябуулгын дүй дүршэл манда шухала юм.

Материально-техническэ шэнэ баазын, ажахы эрхилэлгын шэнэ онол аргануудай үндэhэ hуури дээрэ, техническэ эмхидхэлэй, социальна асуудалнуудые шиидхэхэ талаар хүсэлэл оролдолгонуудаа элсүүлгын үндэhэ hуури дээрэ танай шиидхэжэ байгаа асуудалнууд бүхы орондомнай, агропромышленна бүхы комплексдо хэрэгтэй юм.

Танай ажалда, туршалгын зорилгонуудые шиидхэхэ талаар танай хэрэгүүдтэ, түйлаhан амжалтануудта hайн сэгнэлтэ үгэхэ байнаб. Һайн даа. Энэ hайн хүдэлмэриие бидэ сэгнэнэбди. Мүн энэ табан жэлдэ орондоо, тиимэ тула өөртөө үшөө ехэ юумэ хэхэ бээзт гэжэ найданабди. Ороной агропромышленна комплексдохи манай хэрэгүүдтэ энэ дүй дүршэлыетнай хэрэглэхэбди.

Тимашевскдо М. С. Горбачев В. И. Ленинэй памятнигай дэргэдэ сэсэгүүдые табяа.

Дайнай үедэ ами наhаяа алдаhан тимашевскынхидай дурасхаалда бодхоогдоhон хүшөөдэ, мүн манай Эхэ ороной түлөө ами наhаяа үгэhэн юhэн хүбүүдэй эхэ Епистиния Федоровна Степановагай памятнигта сэсэгүүд табигдаа.

(ТАСС).

ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 2000 КИЛОГРАММ ҺҮ!

hү худалдаха юhэн hарын түсэб болзорhоо урид дүүргэгдээ. Энэ үе соо үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1434 килограмм hүн hаагдаа, ехэ гү, али нёдондонойхиhоо 193 килограммаар ехэ hүн абтаад байна. Баунтын районда тэрэнь нёдондонойхиhоо 479, Мухар-Шэбэрэй районда — 356, Бэшүүрэй, Яруунын, Загарайн, Хяагтын, Ивалгын районуудта 215-haa 300 килограмм хүрэтэр ехэ hүн үнеэн бүриhөө hаагдаа.

Гэхэтэй хамта Захааминай, Ахын районуудай ажахынууд үнгэрhэн жэлэйхиэн сасуулхада, байгша ондо үнеэ бүриhөө hү доошолуулаа. Тарбагатайн, Түнхэнэй, Сэлэнгын, Зэдын, Кабанскын районууд энэ үе соо үнеэн бүриин hү ... Республикын бүхы ажахынуудта энэ жэлдэ намар-үбэлэй үедэ hү hаалиие дээшэлүүлхэ арга боломжо бии. Хаа хаанагүй үбhэ тэжээл урдынхиhаа ехэ бэлэдхэгдээ, мүнөө hаалиин мал урда урдынхиhаа эртэ үбэлжөөндөө оруулагдажа, хүсэд рационоор эдеэлүүлэгдэнэ, тэжээлэй цехүүдшье саг соогоо хүдэлгэгдэжэ эхилээ. Ажалша коллективүүд үндэр үрэ дүнгүүдые түйлаха хүсэл эрмэлзэлтэй хүдэлнэ.

Тиигэбэшье абтаhан социалис уялгануудай амжалтатайгаар дүүргэгдэхын тула hаалишадай hайнаар хүдэлхэ, hү hаалияа үшөөл дээшэлүүлхэ арга боломжо олгохо, таатай эрхэ байдал бии болгохо шухала. Теэд мүнөө үедэ зарим колхоз, совхозуудай фермэнүүд үбэлэй эрхэ байдалда хүдэлхэөр үшөө бэлэн болоогүй, задагай зайдан байдалтай байhаар. Тэжээл буйлуулдаг цехүүдэй хахадынь лэ хүдэлжэ эхилэнхэй. Жэшээнь, Яруунын райондо 49 цехэйнь 10-ниинь лэ хүдэлнэ. Зарим ажахынуудта тугалнуудай байра, үнеэдые түрүүлхэ таhалганууд бэлдэгдээгүй байха юм.

Байгша ондо республика дотор үнеэн бүриhөө 2000 килограммhaa доошо бэшэ hү hаахын тула ажалша коллектив бүхэндэ, hаалишад, малшадай дунда социалис мүрысөө шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлхэ шухала. Бүри мүнөөнhөө үбэлжэлгын үедэ hү ехээр hааhанайнь түлөө түрүүшүүлые алишье талаhаань hайнаар урмашуулха хэмжээнүүдые зохёожо бэелүүлхэ байна.

Нэгэшье үдэр, хоног гээнгүй hаалиин бүхы малые дулаан байрада оруулха, үдэрынь hайнаар адуулхын хажуугаар, тэдэндэ дүүрэн рационоор тэжээл эдюулхэ хэрэгтэй.

Гурбадахи кварталай дүүрэтэр тоотойхон үдэр үлэбэ. Теэд мүнөө республикын ажахынууд үндэгэ, мяха, нооho худалдаха түсэбөө үшөөл дүүргээгүй байна. Тиимэhээ түсэбтэ даабаринуудые заатагүй дүүргэхын тула партийна, совет, ажахын органууд, хүтэлбэрилэгшэд бүхы шухала хэмжээнүүдые абаха ёhотой.

РЕСПУБЛИКЫН БҮХЫ РАЙОНУУДТА ҺҮНЭЙ ХЭР ҺААГДАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1986 оной сентябриин 15-най мэдээн

Районууд	Жэлэй эхинhээ үнеэн бүриhөө hаагдаhан hүн (килограммаар)	Үнеэн бүриhөө hүүлэй арбан хоногто hаагдаhаниинь (килограммаар) 1986 ондо	1985 ондо
Хойто-Байгалай	1770	6,5	5,8
Кабанскын	1742	7,2	6,4
Ивалгын	1632	6,4	4.8
Мухар-Шэбэрэй	1563	6.4	4,8
Прибайкалиин	1534	7,3	5,3
Хориин	1507	5,1	4,1
Түнхэнэй	1490	5,7	4.6
Сэлэнгын	1483	6,0	5.5
Бэшүүрэй	1479	5,8	4,9
Загарайн	1477	6,6	4,8
Зэдын	1410	6,4	5,7
Хяагтын	1339	5,2	4.4
Тарбагатайн	1306	5,3	4,0
Хурамхаанай	1300	4,8	4,7
Баргажанай	1288	4,8	4,8
Захааминай	1268	5,0	4,6
Яруунын	1257	6,4	4,1
Баунтын	1201	4,8	4,9
Хэжэнгын	1118	4,1	4,3
Ахын	503	4,6	3,6
Республика	1434	5,8	4,9

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

АМЯАРАА ХЭБЛЭГДЭБЭ

«М. С. Горбачев. «Руде право» газетын ахамад редактор нүхэр Зденек Горжениин асуудалнуудта үгтэhэн харюунууд» гэhэн брошюра барлагдан гаргагдаба.

Политическэ литературын хэблэл тэрэниие барлан гаргаа.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ээлжээтэ заседани сентябриин 17-до болобо.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ ехэ болгохын тула нютагай арга боломжонуудые хэрэглэхэ ба тэрээгээр хүн зониие хангалгые hайжаруулха талаар Костромской областиин арадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэри тухай асуудалые Президиум хаража үзэбэ.

Агропромышленна комплексын hалбаринуудые саашадань хүгжөөхэ, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые ехэ болгохо ба болбосоруулха, энэ үндэhэ hуури дээрэ хүн зониие эдеэ хоолой гол зүйлнүүдээр хангалгые hайжаруулха талаар партийна органуудай хүтэлбэри доро областиин Соведүүд тодорхой хүдэлмэри ябуулна гээд тэмдэглэгдэбэ.

Гэхэтэй хамта, область дотор байгуулагдаhан үйлэдбэриин хүсэн гаргашаа харюулнагүй гээд Президиум тэмдэглэбэ. Гол фонднуудай нилээд ехэ болгогдоошье hаань, хүдөө ажахын продукциин ургалта доогуур байhан зандаа. Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүд, агропромышленна комплексдо ородог предприятинууд болон эмхи зургаанууд хүдэлмэриингөө онол аргануудые үшөөл удаанаар шэнэдхэн хубилгана. Нютагтаа үйлэдбэрилэгдэhэн эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хүн зониие хангалгые hайжаруулха хэрэгтэй дутуу дунданууд бии.

КПСС-эй XXVII съездын эрилтэнүүдэй үндэhөөр хүдэлмэриингөө онол аргануудые түргэнөөр хубилган шэнэдхэхыень областиин арадай депутадуудай Соведүүдтэ, тэдэнэй гүйсэдхэхэ ба захиргаанай зургаануудта, агропромышленна комитедтэ болон нэгэдэлнүүдтэ баталан абаhан тогтоол дотороо РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум дурадхаба. Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ саг үргэлжын комиссинуудай, депутадуудай бүлэгүүд болон постнуудай үүргые дээшэлүүлхэ шухала гээд Президиум зааба.

«Гэр байрын хуулиие сахилгые хангаха талаар Амарай областиин арадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэри тухай», «1985 оной июлиин 17-ной РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй тогтоолой Псковско областьдо хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байhан тухай» асуудал Президиумэй заседани дээрэ баhал хаража үзэгдөө.

Гэр байрын асуудалые шиидхэлгые хурдадхаха тухай Хуулиин эрилтэнүүдые жэншэдгүй дүүргэлгые хангаха гээд областиин арадай депутадуудай Соведүүдтэ, тэдэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ, ажахын зургаанууд болон ниитын эмхинүүдтэ даалгагдаба.

«Хүн зониие пассажирска транспортаар хангалгые hайжаруулха талаар Волгоградска областиин арадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэри тухай», «Харьяата газар дээрээ эрдэм, техникын дэбжэлтые хурдахалгые хангаха талаар Ленинград хотын ба Ленинградска областиин арадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэри тухай» мэдээсэлнүүдые Президиум хаража үзөө.

Республикын гүрэнэй ажабайдалай бусад зарим асуудалнууд Президиумэй заседани дээрэ харагдаа.

ХАНИ БАРИСААНАЙ ФЕСТИВАЛЬ

ТАШКЕНТ. Совет болон афган залуушуулай хани барисаанай хоёрдохи фестивальда хабаадахаяа Афганистанай Демократическа Республикаhаа ерэhэн сасуутанаа Узбекистанай хүбүүд, басагад хани халуунаар угтаба. Айлшадай дунда хүдэлмэришэд, гар дархашуул, таряашад, сэрэгшэд, hурагшад бии.

Алишер Навоигай нэрэмжэтэ гүрэнэй академическэ театрта хуралдаан баярай оршон байдалда нэгдээ. Афган делегациин үмэнэhөө тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ — Афганистанай залуушуулай демократическа эмхиин (ДОМА) ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Фарид Маздак үгэ хэлэбэ. Афган-совет хани барисаае бэхижүүлхэ гээшэ ДОМА-гай гол зорилгонуудай нэгэниинь юм гээд тэрэ хэлээ. Тус фестивалиин энэ хани барисаае улам бата болгохонь сохом.

Фестивалиин программын ёhoop эрдэм, ухаанай болон соёлой залуу ажал ябуулагшадтай, хүдэлмэришэдтэй, колхозникуудтай, уулзалганууд эмхидхэгдэхэ. Залуушуулай хуралдаанда хабаадагшадай буруушаалгын митингнүүдые, хани барисаанай үдэшэнүүдые, хүгжэмтэ конкурснуудые үнгэргэхэ байна.

(ТАСС).

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

«НИИТЫН ГУРИМ САХИХА ТАЛААР ЭРХИМЭЭР АЛБА ХЭҺЭНЭЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР МИЛИЦИИН ЛЕЙТЕНАНТ П. В. НАУМОВЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Зэбсэгтэй аюултай гэмтэниие барихадаа, зүрхэтэй, эрид шиидэнги байhанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэhөө **«Ниитын гурим сахиха талаар эрхимээр алба хэhэнэй түлөө»** медаляар Буряадай АССР-эй арадай депутадуудай Загарайн районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дотоодын хэрэгүүдэй таhагай следователь, милициин лейтенант **Наумов** Петр Васильевичые шагнаха (наhа бараhан).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. ОРЛОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1986 оной сентябриин 17.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1986 оной октябриин 4-нэй амаралгын үдэрые октябриин 6-да, понедельнигтэ болгохо гэhэн тогтоол баталан абаба. 1986 оной октябриин 11-нэй субботын үдэрые хүдэлмэриин үдэр гэжэ тоолохо.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай 1986 оной октябриин 11-нэй амаралгые хэрэглээгүй hаань, амаралтын үдэр түлэгдэдэг гуримаар жэл бүриин амаралтадань нэмээгдэхэ ёhотой.

ЛЕНИНСКЭ БОЛОН СССР-эй ГҮРЭНҮҮДЭЙ ШАНГУУДАЙ ТАЛААР КОМИТЕДТЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи литература, искусство болон архитектурын талаар Ленинскэ ба СССР-эй Гүрэнэй шангуудай комитедэй сесси Москвада сентябриин 17-до нээгдэбэ. Москвагай, Ленинградай болон союзна республикануудай элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана.

1986 оной СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохын тула конкурсдо хабаадахаар абтаhан зохёолнууд болон тэдэниие хамтаараа зүбшэлгын дүнгүүд сесси дээрэ харагдаха.

ШАГНАЛ

Партийна болон совет органуудта олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр хүдэлhэнэйнь түлөө, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум арадай депутадуудай Железнодорожно районно Соведэй гүйсэдкомой секретарь **Гантимурова** Вера Лукьяновнае **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

• • •

Республикын партийна болон хэблэлэй органуудта олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр хүдэлhэнэйнь түлөө, түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум «Буряад үнэн» газетын редакциин харюусалгата секретарь **Ринчинов** Сергей Дугаржаповичые **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

• • •

Хүдөө ажахын органуудта олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр хүдэлhэнэйнь түлөө, түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хориин районой арадай депутадуудай Үдын сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Жамбалдоржиев** Борис Дамдиновичые **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаа.

ЭРДЭМ-ТЕХНИКЫН ДЭБЖЭЛТЭДЭ — ҮРГЭН ХАРГЫ

БҮРИ МҮҺЭН, БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР

Онохойн модоной комбинат арбан хоёрдохи табан жэлдэ эрдэм-техникын дэбжэлтын үндэһэ һуури дээрэ экономико хүгжөөхэ талаар ехэ зорилгонуудые табинхай. Ажал эмхидхэлгын түрүү онол арганууд дам саашадаа нэбтэрүүлэгдэхэ юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ тус коллектив предприятиингаа хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхын тула бата алхам хэһэн байна. Үйлэдбэрые эршэ түгэс хүгжэлтын замда оруулхын тула абтажа байһан хэмжээнүүд тухай хөөрэхыень комбинадай ахамад инженер А. Н. МИРОШНИКОВЫЕ манай штатнабэшэ корреспондент М. БАТОИН гуйһан байна.

А. Н. Мирошников: Арбадахи, арбан нэгэдэхи табан жэлнүүдтэ предприятиин партийна организациин, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй сагүргэлжын оролдолгоор үйлэдбэрые эршэ түгэс хүгжэлтын замда оруулха асуудалнууд шиидхэгдэдэг байгаа. Цехүүд, участогууд техническэ талаар зэбсэгжүүлэгдээ, һэльбэн шэнэлэгдээ. Түүхэй эд комплексноор, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, үсөөн хүнүүдтэйгээр хүдэлхэ, түлишэ-тоһодолгын материалнуудые алмаха гэһэн зорилгонуудые урдаа табижа, экономическа ургалтын нэмэлтэ нөөсэнүүдые бэдэрээбди. Тиигэжэ зомгоолоор хабтагайнуудые хэдэг Подрезковскын заводой (ДСП) дүй дүршэлые даган, һэльбэн шэнэдхэлгые үнгэргэһэнэй, оньһон түхеэрэлгэнүүдые шэнэлһэнэй ашаар манай ДСП-гэй цех урданайхиһаа хоёр дахин ехэ хүсэтэй болоо һэн. МНР-100 түхэлэй сабшадаг машинын хүсөөр технологическа зомгоол бүри ехээр гаргахын тула тусхай узелынь шэнэлэгдээ. Хоёр комплектнэ автопоезднууд ябуулагдадаг болоо. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэшье предприятиин хүдэлмэрые хубилгаха шэглэлнай орхигдоогүй. Түүхэй эдэй багаар абтаха ушарай гарахада, товарна продукциин хэмжээе хороохогүй нөөсэ арганууд бэдэрэгдээ. Жэл бүри модо отолдог зүрүүдүүднай гол баазаһаа холодоно, гүн тайгын оёорһоо модон асарагдана. Энээнһээ уламжалан, модо агрегатна аргаар болбосоруулха цех урагшатай хүдэлнэ. Арбан хоёр—арбан зургаан сантиметр диаметртэй, лесораманuудта болбосоруулхада таарамжагүй хюрөөдэмэл модон иишэ дамжуулагдадаг юм. Хоёр жэлһээ үлүүтэйхэн сагта тус цехтэ 14,5 мянганһаа дээшэ кубометр технологическа модон хюрөөдэгдэжэ, 8 мянган кубометр технологическа зомгоол үйлэдбэрилэгдөө.

Асуудал: Эдэ хэмжээнүүд комбинадай экономикодо ямараар нүлөөлнэб? Бригадна подряд нэбтэрүүлгэ ямар ашаг үрэ үгөөб?

Харюу: Тоонуудые абаад харабал, иимэ: арбадахи табан жэлдэ 1 кубометр түүхэй эдһээ дунда зэргээр 36 түхэриг 7 мүнгэнэй товарна продукци абтадаг һаа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада 38 түхэриг 75 мүнгэнэйхи болоо гэхэ гү, али 7,4 процентын зэргэ ургалта хангагдаа. 1985 ондо энэ тоо 46 түхэриг 87 мүнгэндэ хүрөөд байгаа. Ондоо тоонуудые абаад харая: хэрбээ 1980 ондо түүхэй эд хэрэглэлгын коэффициент 90 процент болодог һаа, 1983 ондо — 91, харин 1985 ондо 94,3 процентдэ хүргэгдөө. Модоной хибэдэһэ болон үлэгдэлнүүд урдань бусад предприятинуудта миинтээр үгтэдэг гү, али тоо бүридхэлдэ абтангүй, хаядаһан дээрэ галдагдадаг һаа, мүнөө тодорхой гурим тогтоогдонхой. Модо хэрэглэлгын дээдын коэффициент 94,7 процент гэжэ тодорхойлогдонхой. Тиимэһээ энээндэ хүрэмөөр хүдэлхые оролдохо ёһотойбди. Гол түлэб модо хэмжүүрлэн тайрахада, холтоһыень хуулахада үлэһэн үлөөдэһые хаянгүй суглуулжа, хэрэглэмжэдэ оруулха ёһотойбди.

Модо хэмжүүрлэн тайралга дээрэ бригадна подряд нэбтэрүүлһэнэй, бригадануудые томодхоһоной ашаар үйлэдбэрые хүгжөөлгын зарим асуудалнууд шиидхэгдээ.

Ажахын тооссоной гуримаар хүдэлдэг гурбан бригадын эмхидхэгдэхэдэ, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлһэн, полуавтоматическа лининүүд урданайхиһаа нилээд ехэ ашаг үрэтэйгөөр хүдэлгэгдэжэ эхилһэн байна. Уламжалан предприятида иимэ линингүүдэй тоо арбанһаа найма хүрэтэр үсөөрүүлэгдээ. Мүнөө предприятида 14 бригада ажахын тоосоогоор ажаллана. Энэ хадаа манай нөөсэ гээшэ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ 200 шахуу түхеэрэлгэ шэнэнүүдээр һэлгэгдээ. Манай уралан нарижуулагшад үйлэдбэри һэльбэн шэнэдхэхэ, технологическа түхеэрэлгэнүүдэй байгуулгые нарижуулан һайжаруулха талаар 104 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй дурадхалнуудые оруулһан байна. 255 уралан нарижуулгын дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ, тэрэ тоодо 1985 ондо түсэбэй ёһоор 75 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэтэй дурадхалнууд нэбтэрүүлэгдэхэ һаа, 94 мянган түхэригэй 42 дурадхал нэбтэрүүлэгдээ.

Асуудал: Александр Николаевич, техническэ һэльбэн шэнэдхэлгэ тухай хэлэхэдээ, бригада болон звенонуудай оруулдаг хубитые дурдангүй гаража болохогүй. Предприятиин коммунистнууд энэ хэрэгтэ ямар үүргэ дүүргэнэ гээшэб?

Харюу: Техническэ дэбжэлтын хэрэгтэ эдэбхитэй хабаадаһан манай партийна организациин коммунистнууд экономическа зорилгонуудые бэелүүлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Нэн түрүүн КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүн Иван Ильич Кузнецовые нэрлэмээр. Нэгэдэхи доодо складта модо хэмжүүрлэн тайрадаг бригадаяа шадамар бэрхээр хүтэлбэрилэг юм. Бригадада ажахын тоосоон тогтонижонхой, шэнэ техникэ нэбтэрүүлгын, гарай ажал хороолгын, уламжалан ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ асуудалнууд урагшатай шиидхэгдэнэ. Коммунист, предприятиин ахамад механик В. И. Соболев зохёохы түсэбүүдые табилгын эрхим жэшээ харуулһанай түлөө НТО-гой областной правлениин дипломоор шагнагдаа. Тэрэнэй хүтэлбэри доро «Забайкаллес» нэгэдэл доторхи эгээл эрхим гэжэ мэдэрэгдэһэн заһабарилгын бааза байгуулагдаа. Коммунистнууд, нэгэдэхи, хоёрдохи доодо складуудай начальнигууд В. В. Михайлов, Г. А. Балаганский гэгшэд гар ажал хороохо талаар тон зүйтэй дурадхалнуудые оруулһан байна. Мүн тиихэдэ Н. Ф. Опак, Л. А. Ражева, В. В. Михайлов гэгшэд түүхэй эд комплексноор хэрэглэхэ асуудалнуудта гол анхаралаа табидаг заншалтай. Хоёр комплектнэ автопоезднуудые ябуулжа, түлишэ-түрхисын материал алмаха хэрэгтэ М. П. Савченко, И. Д. Романьков гэгшэд өөһэдынгөө хубитые оруулаа. Техническэ дэбжэлтын хэмжээнүүдые нэбтэрүүлһэнэй ашаар предприятида ажалай бүтээсэ 2,5 процент дээшэлээ.

Партийна организаци түрүүтэй эдэ асуудалнуудые дам саашадань шиидхэлгэ арбан хоёрдохи табан жэлдэ үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Тусхай зорилгото комплексно программанууд дотор эдэ зорилгонууд оруулагданхай. Эгээл ехэнь хадаа тусхай зорилгото 1-дэхи программа мүн юм. Бусадынь энээндээ нэмэлтэ болоно. Һэльбэн шэнэдхэлгын, техническэ талаар зэбсэгжүүлгын, 1-дэхи программада 16 томо хэмжээ ябуулга оруулагданхай. Түрүүшын халаанайнь гэхэдэ, столярно-барилгын зүйлнүүдэй цехые һэльбэн шэнэдхэлгэ болоно. Тиигэжэ үйлэдбэриин хүсэнэй дээшэлхэдэ, хүдөө нютагуудай шарайе шэмэглэхэ бүри таатай, болбосон түхэлтэй гэрнүүд эндэ бүтээн гаргагдаха жэшээтэй. Зомгоолоор хабтагайнуудые хэдэг цехые бүри хүсэтэй болгожо, жэлдэ 70 мянган кубометрэй орондо 90 мянган, мүн дээшэ кубометр гаргадаг болохо юм. Энэ цехые һэльбэн шэнэдхэхын урда тээхи бэлэдхэлэй хүдэлмэри гол түлэб түгэсхэгдэнхэй. Түүхэй эд хадагалалгаһаа, буйлуулгаһаа, саг болзортонь асаралгаһаа цехэй урагшатай хүдэлмэри дулдыдадаг гэжэ мэдээжэ. Ушар иимэһээ эндэхи түүхэй эд бэлэдхэлгын ба хубаарилгын узелые һэльбэн шэнэдхэхын тула тусхай проект зохеон табигдаа, зарим түхеэрэлгэнүүдые тодхолго эхилэгдэнхэй.

Зомгоолоор хэгдэдэг хабтагайнуудай шанарые һайжаруулхын, мазут галдалгые хороохын тула тодорхой хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ.

Бусад участок болон цехүүд харааһаа алдагдаагүй.

Доодо хоёрдохи складай шпала отолдог цех оньһожоруулагдажа, хүдэлмэришэд гар ажалһаа сүлөөлэгдэнэ.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын үдэрнүүдтэ нэгэдэхи доодо складай модо хюрөөдэлгын цехтэ модо уһан соо бэшэ, харин автоматизированнэ транспортёроор илгаруулха технологи нэбтэрүүлэгдэхэ юм. Тусхай зорилгото программатай зохилдуулан, бии байгаа оньһон түхеэрэлгэнүүдэй орондо ашаг үрэтэй түхеэрэлгэнүүд тодхогдохо зэргэтэй. Жэшээлхэдэ, АТ-86 түхэлэй илгалгын транспортёрнууд ЛТ-151 түхэлэйхеэр һэлгэгдэхэ юм.

Ашаа ехээр үргэхэ аргатай ККЛ-16 кранууд үйлэдбэриин хэрэглэмжэдэ ороно. ЛО-15 түхэлэй модо хэмжүүрлэн тайрадаг лининүүд, лесораманууд, модо болбосоруулгын түхеэрэлгэ мүн лэ шэнэнүүдээр һэлгэгдэхэ. Ажахын тоосоое бригадануудта, халаануудта нэбтэрүүлгын хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ, үргэдхэгдэхэ юм.

Мүнөө табан жэлдэ эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэһээ уламжалан, товарна продукци бүримүһэн, бүтээсэ ехэтэйгээр үйлэдбэрилэгдэхэ жэшээтэй. Хүдэлмэриин 16 һуури, гарай ба бар хүсэнэй хүндэ ажалһаа 74 хүн сүлөөлэгдэхэ. Тиигэжэ анхан бүхы хүдэлмэришэдэй 45,5 процентнь оньһожоруулагдаһан ажалда хабаатай һаа, энэ тоо 53-да хүргэгдэхэ юм. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэ табан жэлэй һүүл багта 6,1 процентдэ хүргэгдэхэ. Уралан нарижуулгада хабаадагшадай зохёохы үүсхэл, ульһа бүри бадаргаһын тула оролдохобди. Предприятиие хүгжөөлгын тусхай зорилгонуудые шиидхэхын тула республиканска конкурснуудта хабаадалгаяа бүри эдэбхижүүлхэ хэрэгтэй. Түрүү дүй дүршэлэй һургуулинуудые, цех болон участогуудта зохёохы бүлэгүүдые байгуулга хадаа эрид хубилалтын хаһада ажалдаа эрилтэеэ дээшэлүүлһыемнай харуулха ёһотой.

МҮРЫСӨӨНДЭ ИЛАГШАДТА — АЛД…

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй … республикын профсоюзуудай Со…

«1985—1986 онуудай үбэлжэлгын үедэ малай үбэлжэлгые урагшатайгаар үнгэргэхын, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ба худалдалга дээшэлүүлхын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөөн тухай» РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1985 оной ноябрийн 5-най тогтоолой ёһоор, фермэнүүдэй, бригадануудай, цехүүдэй, участогуудай коллективүүдэй, колхоз, совхозуудай болон хүдөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудай мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай совет хаража үзөөб.

1985 оной IV квартал… түрүүшын хахад жэлд… дуктнуудые үйлэдбэ… дээшэлүүлхэ талаар тү… дүнгүүдэйнь, продукци… лүүлһэнэйнь, залуу… найнь, малаа бүрин бү… түлөө шагнаха:

— фермэнүүдэй, б… лекснуудай коллектив… хозуудай ажахы дотор… разделенинүүдые, хүдө… бусад предприятинууд… рэтэр түхэригэй мүнгэ…

— мал ажалай түрүү… гэй мүнгэн шангаар.

500-һаа 600 хүрэтэр мүнгэн шангаар шагнагдаһан фермэнүүдэй, комплекснуудай, бригадануудай, звенонуудай, цехүүдэй, колхоз, совхозуудай, ажахынууд хоорондын участогуудай болон хүдөө ажахын бусад предприятинуудай коллективүүд гэбэл:

Баргажанай районһоо

1. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин комплекс (начальнигынь О. Х. Батуев).
2. Баргажанай совхозой һү һаалиин фермэ (даагшань С. Х. Харисов).
3. Уланай колхозой МТФ (даагшань Б. Б. Ринчино).

Баунтын районһоо

4. «Амалатский» совхозой Россошинско МТФ (даагшань В. У. Занхеев).

Бэшүүрэй районһоо

5. Калининай нэрэмжэтэ колхозой Покровско МТФ (даагшань С. В. Устинов).
6. Хёлгын совхозой Доодо-Мангиртын МТФ (даагшань П. И. Берышев).
7. Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой Заганай-Адагай МТФ (даагшань И. П. Паньков).
8. XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 1-дэхи МТФ (даагшанаь М. С. Афанасьева).

Зэдын районһоо

9. «Мир» колхозой Хара-Убусуунай МТФ (даагшань А. С. Айсуев).
10. Борьёогой совхозой Нугын МТФ (даагшань Ц. Д. Доржиева).
11. Оёорой совхозой Нарынай МТФ (даагшань А. И. Балалаева).
12. Алцагай совхозой Очир-Дабаанай МТФ (даагшань Д. Д. Доржиев).
13. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хониной фермэ (даагшань Р. Б. Бадмаева).
14. Борьёогой совхозой хонишодой бригада (ахалагша хонишониинь Г. Л. Рабдаев).

Яруунын районһоо

15. «Победа» колхозой Хангирай МТФ (даагшань А. Ю. Намсараева).
16. «Победа» колхозой Эгэтын МТФ (даагшань Д. Ц. Намсараева).
17. Яруунын совхозой Заозерный МТФ (даагшань В. Н. Столяров).
18. «Коммунизм» колхозой хонишодой бригада (ахалагша хонишониинь Ц-Д. Ц. Митыпова).
19. «Победа» колхозой хонишодой бригада (ахалагша хонишониинь А. Г. Дашинимаев).

Загарайн районһоо

20. «Дружба» совхозой Хара-Шэбэрэй 2-дохи МТФ (даагшань Ц-Х. Р. Жалсараева).
21. Онохойн совхозой 2-дохи МТФ (даагшань М. Л. Спиридонова).
22. Эрхирэгэй совхозой Онохой-Шэбэрэй МТФ (даагшань Г. И. Соловьева).

Захааминай районһоо

23. Хамниин совхозой МТФ (даагшань Ц-Д. Х. Галданов).
24. Цахирай совхозой МТФ (даагшань В. Л. Дугарова).
25. Ёнгорбойн совхозой эбэртэ бодо мал шахан таргалуулгын Нуртын комплекс (начальнигынь Б. Н. Цыренов).

Ивалгын районһоо

26. Ивалгын совхоз-техникумэй Сужинска МТФ (даагшань Е. Б. Далбаева).
27. Оронгын совхозой Киблинэй МТФ (даагшань Л. А. Собенникова).
28. «Заветы Ильича» совхозой 1-дэхи МТФ (даагшань Н. Е. Будаева).
29. Улаан-Үдын шубуунай фабрикын шубуушадай бригада (бригадирынь О. Н. Павлова).
30. Улаан-Үдын шубуунай фабрикын 2-дохи цехэй үндэгэ үйлэдбэрилгын бригада (бригадирынь М. А. Ермакова).
31. Сотниковой шубуунай фабрикын үндэгэ үйлэдбэрилгын бригада (бригадирынь Р. Ф. Рафикова).
32. Сотниковой шубуунай фабрикын үндэгэ үйлэдбэрилгын бригада (бдигадирынь А. Р. Разуваев).

Кабанскын районһоо

33. Байгалай ОПХ-гай эбэртэ бодо мал шахан таргалуулгын Нюгын комплекс (начальнигынь А. Н. Плесовский).
34. Твороговскын шубуунай фабрикын Шигаевска МТФ (даагшань В. А. Падерин).
35. Хандалын совхозой Шергинскэ гахайн фермэ (даагшань М. В. Кобылкин).
36. МТФ-нүүдые техническэ талаар хангалгын станциин Кабанскын хангалгын бааза (начальнигынь Н. М. Любимский).

Хэжэнгын районһоо

37. Худанай совхозой Иннокентьевкын МТФ (даагшань В. А. Алексеева).
38. Чисаанын совхозой Булагай МТФ (даагшань М. Д. Балданова).
39. «Первомайский» совхозой Вознесеновскэ МТФ (даагшань В. Ф. Сафронова).
40. Хэжэнгын совхозой Красно-Ярай МТФ (даагшань П. Я. Яковлева).

Хурамхаанай районһоо

41. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Сагаан-Нуурай МТФ (даагшань Б. А. Базаров).
42. Һахалиин совхозой Шаманкын МТФ (даагшань Г. И. Гаськова).

Хяагтын районһоо

43. «Родина» колхозой Ивановска МТФ (даагшань Н. И. Полонова).
44. Алтайн совхозой Алтайн МТФ (даагшань Н. Р. Рампилов).
45. Алтайн совхозой хониной фермэ (ахалагша хонишониинь З. Г. Эрдынеева).
46. «Родина» колхозой хониной фермэ (ахалагша хонишониинь К. К. Максимов).

Мухар-Шэбэрэй районһоо

47. «Забайкалец» совхозой Хүһөөтын МТФ (даагшань Б. М. Кононов).
48. «Эрдэм» совхозой Түгнын МТФ (даагшань Е. Е. Горюнова).
49. Сутай… Сутайн МТ… Богданов).
50. «Искр… холын гах… шань В. Г…
51. «Роди… ра-Шэбэрэ… (даагшань В…
52. «Искр… востройка… шань В. И…

Прибайка…

53. «Приб… хозой Мост… шань Т. Н…
54. «Ильи… зой Покро… шань А. И…
55. «Зыря… Зырянскын… О. Г. Кама…

Хойто-Бай…

56. «Севе… МТФ (даагш… нов).

Сэлэнгын…

57. Ленинэ… хозой Ягод… шань С. …
58. Химик… дамай МТФ… Лундукова).
59. «Бесту… зой Бургаз… шань О. Ж…

Тарбагатай…

60. Ленинэ… хозой 3-дахи… М. Е. Греб…
61. «Маяк… МТФ (даагш… ев).
62. «Аванга… дохи МТФ… Черных).

Түнхэнэй…

63. «Сибир… хэрэнэй МТ… Кобелева).
64. Түнхэнэ… тын МТФ (… Шалданов).
65. Түнхэнэй… рай МТФ (д… биков).
66. Харбяа… Нугын МТФ… Агунов).
67. «Сибир… луу мал ша… коллектив (б… Кобелев).
68. «Сибир… луу мал ша… коллектив (б… Кобелев).

Хорин…

69. Үдын со… лой МТФ… Дондокова).
70. Дээдэ-… Доодо-Голой… Б. П. Дамбо…
71. Үдын со… Хасууртайн… Х. Ц. Митып…

Бэшүүрэй…

72. «Победа… хайн фермэ (… Плюснин).

Хурамхаан…

73. Аргатын… шодой бригад… нишониинь Т.… тов).

[Эхин, Үргэлж…

ЭСЭГЫН ҺАЙХАН НҮЛӨӨ

Зураглал

Һайн хүн һанаагаар гэлсэдэг. Данзан Чимитовичтэй уулзаха хүсэлэнтэй Хурамша ошожо ябахадамнай, тэрэ тосхонһоо машинаараа гараад урдаһаамнай табилуулжа ябаба.

— Содбо хүбүүнэймнай нюдэниинь үбдөөд, больница абааша ябанабди. Удааншье болохогүй һөөргөө ерэхэбди,— гэжэ мэндэшэлэлдэһэнэйнгээ һүүлээр үбгэжөөл хэлээд, хара «Волга» машинаараа саашаа табилуулба.

Хэлэһэн ёһоороо удааншье болонгүй тэрэ Содбо-Самбу хүбүүнэйнгээ байра дээрэ хүрэжэ ерээ һэн. Дунда зэргын бэетэй, хүхюубтэр сэхэлиг зантай, хододоо урагшаа һанаатай энэ хүнтэй үгэ холбон хөөрэлдэжэ байхада аятай байба.

Ивалгын район ошоод, суута хонишон ябаһан Бандаев тухай һураа һаатнай, хүн зониинь тэрэниие захаһаа мэдэхэ, олон һонин юумэ дуулгаха. Табан жэлэй урдахана нютагаархидынь суута хонишоноо пенсидэ үдэшэһэн юм. 1980 ондо тэрэ ВДНХ-да хабаадалсажа, алтан медальда хүртэһэн, «Москвич» машина шан абаһан түүхэтэй. Табан жэлэй туршада таһалгаряагүй зуун эхэ хонин бүриһөө 120—126 хурьга абажа гараха гээшэ амар бэшэ, аша үрэтэ ажалай дүн ха юм.

Зол жаргалтай удаан һууха тухайнь хэды һайхан юрөөлэй үгэнүүд хэлэгдээ гээшэ һэм! Амарха! Жаргаха! Иимэ арюун үедөө хүрөөд байхадаа, хүн зоной хэлэһээр болог гэжэ бодобошье, Данзан ажалгүй, гэртээ миин яажа һууханя баһал ойлгожо ядалсаа. Хонидоо тушаажархёод, һанаа амархан дабшалжа һуухань гээшэ гү? Үгыхэн ха даа. Бүри пенсидэ гаража байхадаа, иимэ бодол мэдэрэлдэ абтаһан байгаа.

Тэрэ пенсидэ үдэшэлгын үдэшэ гаталжа гараһан харгыгаа эли тодохон һанажа һуугаа бэлэй. Үгытэй айлай бүлэдэ түрэһэн хүбүүндэ арбан гурбан наһанһаа анзаһаар газар хахалжа эхилһэниинь үни шэнги аад, юундэшьеб, үсэгэлдэртэл үзэгдэбэ. Колхозойнгоо түрүүшын тракторист хүбүүн дайнай урда сэрэгэй албанда мордожо, Курска областиин Старый Русьһаа эхилээд, Берлин хүрэтэр дайнай гал дүлэн соо ябажа, амиды мэндэ бусаха үйлэ хубитай байгаа бшуу.

Энээниинь энгэр дүүрэн зүүһэн орден, медальнуудынь гэршэлжэ, Улаан Одоной орден, «Шэн габьяагай түлөө», Варшава болон Берлиниие сүлөөлһэнэй түлөө медальнууд хүнэй нюдэ баясуулна.

Дүшэн зургаан оной намар амиды мэндэ гэртээ бусажа ерэһээр, үнөөхил тракторта һуужа, түрэл колхоздоо унаһан малгайгаа абангүй гэхээр хүдэлжэ эхилээ. Тракторна бригадын бригадир боложо, ажал хүдэлмэриеэ урагшатай, эмхитэйгээр ударидан ябуулалсаа.

Тиигээд гурбан багахан колхозой нэгэдхэдэ, полевой бригадын бригадир болсод хүдэлжэ байһанаа хонишодой олоор дуталдахада, хонишон болохо хүсэлдэ ерээ һэн. Гушаад жэлэй туршада «Заветы Ильича» совхоздо хонишоноор таһалгаряагүй хүдэлжэ, дүй дүршэлөө баяжуулан, Бэдма-Ханда һамгантаяа амжалтатай, нэрэтэй хүндэтэй болонхой, пенсидэ гараа ха юм. Эрхим бэрхээр ажаллаһанайнгаа түлөө «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа.

Баян намтарайнь баримтануудынь, ажалай үргэн ехэ харгы гаталжа, хаанашье ябахадаа, амжалта түгэс хүдэлһыень эдэ бүгэдэ бүримүһэн гэршэлжэ үгэнэ бшуу.

Мүн Данзан Чимитовичтэ омогорхохо үшөө ехэ юумэн бии. Тэрэ найман үхибүүдэй эсэгэ гээшэ. Хара багаһаань тэдэнээ ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлһэн. Юрэдөө, хурамшынхид «Бандаевай үхибүүд бэрхэһээл бэрхэ» гэжэ захаһаа хэлсэдэг. Үнэхөөрөөшье, үхибүүдынь харгыгаа барандаа олонхой. Тиихэдэ дүрбэн үхибүүдынь эжы, абынгаа шэлэһэн замаар дабшажа, совхозойнгоо хонин ажалда хүдэлнэ. Мүнөө түрэл совхоздоо ахалагша зоотехнигээр хүдэлдэг Пурбо-Доржо хүбүүнииньшье, эгээ энэ үедэ районойнгоо эрхим хонишон болоһон Содбо-Самбунь гү, али һаяшаг хонидые даажа ababашье, зуун хонин бүриһөө 102 хурьга түлжүүлһэн Цырен-Одшье юрэдөөл бултааа эхэ, эсэгынгээ шэлэһэн харгые һайшаан дагаа бшуу.

Тэрэ үдэр үбгэжөөлтэй яаралгүй хөөрэлдэгдөө һэн. Дуутай тэнгэри бороогүй гэдэгтэл, түргэн аадар замхажа, наран наартайханаар игааба. Хонидойнгоо байрада суглараһан Бандаевтан нороһон үбһэмнай хатажа эхилбэ ха гэлдэжэ, ажалдаа гарахаар түхеэрбэд. Данзан Чимитович Цырен-Од хүбүүгээ табиһан моридоо асархыень захиба.

Пурба-Ханда басаганиинь багшын дээдэ һургуули дүүргээд, хэдэн жэлдэ багшалһанайнгаа һүүлээр түрүүшынгээ жэл Содбо-Самбу дүүтэеэ хүдэлжэ ороо. Өөрыньшье, дүүнэрэйньшье хүбүүд мүнөө хорёо соогуур шаг шууяа табилдан, бэе бэетээ наадана. Зариманиинь хүгшэн абадаа няалдажа, нүгөөдүүлынь Пурба-Хандые тойрожо, һонин зураг харуулхыень гү, али үльгэр, онтохо хөөрэхыень гуйнад.

— Үхибүүдээ, ашанараа хаража, эльгэ зүрхээ үнэнһөө хөнадагби. Юрэдөө, булта бэрхэнүүд, шолмонууд,— гэжэ үбгэжөөл омогорхол дүүрэн хэлээ бэлэй.

Тиимэл даа. Арсахын аргагүй. Үбгэжөөлэй ута наһанайнь жаргал ганса наһан соогоо түйлажа ябаһан түйлалтануудынь бэшэ, эдэ ашанарынь болоно ха юм. Хожом хойно хэнэйнь хэншье болоод ябахыень мэдэхын аргагүй.

Наранай шангаар шарахада, Бандаевтанай гэр бүлынхид өөһэдынгөө хүсөөр үбһэ тэжээлээ бэлэдхэжэ абахамнай гэжэ сабшалан руугаа ошоо һэн. Эндэ жэл бүхэндэ 50 гектар сабшажа, үбһыень хуряажа абадаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ 1200 центнер бэлэдхэһэн һаа, мүнөө жэл бүри ехые абахаар зоригжонхой. Теэдшье гектар газар дээрэһээ 25 центнер үбһэ ногооной абтажа байхадань, һанаһандаа хүрэхэ байһандань оройдооshье һэжэг түрэгдэмөөр бэшэ.

Данзан Чимитович үхибүүдһээ үлэбэгүй. Баһал ябалсаба. Хажуур сохихо, эрьежэ унаһан үбһэ сабшаха, захяа заабари үгэхэ хэрэг захаһаа бии.

Энэ эбтэй эетэй Бандаевтанай бүлые адаглан хаража, хөөрэлдэжэ байхадаа, эсэгынь үзүүлһэн нүлөө тухай эжэлүүдгүй һанагдаа һэн.

Ц. ХАМАЕВ.

Газетымнай штатнабэшэ фотокорреспондент В. ПЛУТТЫН буулгаһан фото-зураг дээрэ барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын арматурщик Иосиф Степанович ГЕРГЕНОВЫЕ харанат. Коммунис ажалай ударник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн нүхэр Гергенов «XI табан жэлэй ударник» гэһэн тэмдэгээр, «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо», «Ажалай ветеран» гэһэн медальнуудаар шагнагданхай. Барилгашан болоһоорнь 27 жэл үнгэршэбэ. Энэ хугасаа соо олон залуу хүдэлмэришэдые һурган хүмүүжүүлһэн байна.

БЭРХЭТЭЙШЬЕ ҺААНЬ...

Һүүлэй үдэрнүүдтэ эндэ хура бороо ходо орожо, тарая хуряалгын хүдэлмэридэ нэмэлтэ бэрхэшээл ушаруулба.

Хэды тиигэбэшье һаань, хүн зонойнгоо, машина техникынгээ хүсые зүбөөр хубаарилан табижа, ажалыень һайнаар эмхидхэжэ шадаһан бригада, отряд, звенонууд һайн үрэ дүн түйлана. Жэшээлхэдэ, «Нестеровский» совхоздо хадагдаһан баалнуудай түргэнөөр хатахын тула хүндэлэн табадаг роторно тэрмүүрнүүдые хэрэглэжэ баалнуудые урбуулна, һэлинэ. Иимэ арга хэрэглэһэнэйнь ашаар бороодо нороһон баалнуудые хэды часаар урид суглуулан сохихо арга боломжо олгогдоно.

Ажахын механизаторнууд сентябриин 13 болотор бүхы 5000 гектар үлүүтэй таряагаа хуряажа дүүргэхын түлөө тэмсээ. Эндэхи түрүү комбайнернууд М. Н. Белинский, А. Н. Помулев, А. А. Пономарев гэгшэд һүүлэй долоон хоногой дүнгөөр тус тустаа үдэр бүхэндэ 271—361 центнер тарая сохиһон байба.

«Ильинкинский» совхозой үнинэй комбайнернууд Н. М. Лапин, Н. Г. Сороковиков, И. И. Икин, А. Н. Муравьев гэгшэд хуряалгын эхилһэнһээ хойшо тус тустаа 1300—1500 центнер тарая сохинхой.

Тиихэдэ «Прибайкалец» колхозой Турунтаевай отделениин тракторно-таряан ажалай бригадынхид (бригадирынь Л. К. Асеев) район соогоо эгээл баян ургаса ургуулаа. Эндэ түрүүн сохигдоһон ешмээнэй полиин гектар бүхэнһөө 24,4 центнер, шэниисын газарай гектар бүхэнһөө 16 центнер таряан абтана.

Т. БАЙМИН.

Прибайкалиин район.

СОЮЗНА
республиканууддта

РОССИИН ФЕДЕРАЦИ:
ХОЛЫН НҮХЭДТЭ БЭШЭГҮҮД

Стол дээгүүр тараагдаһан элдэб үнгын конвертнүүд гайхамшаг хибэс һануулна. Москва хотын Брежневскэ районой 119-дэхи дунда һургуулида нүхэдэй бэшэгэй заншалта үдэр үнгэрбэ.

Интернациональна хани барисаанай клубай гэшүүдэй — Москвагай һурагшадай бэшэлсэдэг хари гүрэнүүдэй городуудые карта дээрэ тэмдэглэхэ болоо һаа, хэдэн тээшээ олон тоото зурлаанууд дэлхэйн зүг бүри тараха байна бшуу.

«Хүндэтэ нүхэд, бэшэгэйтнай түлөө танда баярые хүргэнэбди. Танай энхэ һайхан Эхэ орондо халуун дурлалаа мэдүүлхэеэ үшөө дахин хүсэнэбди. Манай оронуудай хани барисаанай агууехэ мүрэндэ энээхэн бидэнэй талархал багахан горхон боложо ороха байха» гэһэн мүрнүүд ГДР-эй Берлин хотын 199-дэхи һургуулиин эдир нүхэдэй бэшэгүүдһээ абтаа. Москва шадарай пионерскэ лагерьнуудта зундаа немец һурагшадай амаралга заншалта болонхой. Тэндэ нэгэдэмэл концертнүүд, ород ба немец хэлээр олимпиаданууд үнгэргэгдэнэ.

Саахарай хулһанай эшэ Москвагай хүүгэд хадагалдаг. Энэ хадаа Кубын нүхэдэй бэлэг гээшэ. Тэрэнь баһа интернациональна хани барисаанай музейн экспонат болонхой.

...Бэшэгэй үдэрэй дүүрэхэ багта дежурна томо сүүмхэ үргэлөөд, почто ошодог. Тиигэд лэ элдэб үнгэтэй конвертнүүд, эб найрамдалай һулдэ тэмдэг-гулабхаанууд мэтэ, бүхы дэлхэй таран ошоно.

УКРАИНА:
ОЛЗОЁО ХАЙШАН ГЭЭД ШЭГНЭНЭБ

«Веда» гэжэ Киевэй нэгэдэлдэ зохёогдоһон шэгнүүрнүүд үргэн далайда ямаршье долгиной болоо һаань, ядамаргүй хүдэлдэг. Алас-Дурна зүгэй загаһа олзоборилгошодой суднанууд дээрэ тэдэ туршалга үнгэрөө һэн.

Тамардаг фабриканууд дээрэ хэгдэдэг зарим операцинууд автомат гуримда орожо шададаггүй. Жэшээнь, консервэ болгохын түлөө загаһа шэгнэлгэдэ. Энээнһээ урагша үргэн далайда юрын барюултай шэгнүүрнүүд тон һайн инструмент тоотой байһан юм. Юуб гэхэдэ, ямаршье ороо приборнууд хүдэлмэреэ ябуулжа шадахаяа болишодог байгаа бшуу. «Веда» гэжэ маркын шэнэ түхэлэй шэгнүүрнүүд «Болезнь» гэжэ түхеэрэлгээр хангагданхай. Тус системэ далайн долгиндо шэгнүүрэй баримтын хубилхые тэрэ доронь элирүүлдэг, тиигээд приборто заһабари оруулдаг. Энээнэй аша туһаар шэгнэлгын шанар арба дахин дээшэлээ. Загаһашадта консервэнүүдээ зүбөөр амһарталхадань таатай арга олгоно.

УЗБЕКИСТАН:
ГЭРНҮҮД УРГАН БОДОНО

Ташкентын гэр байра барилгын комбинадай гаргаһан дүрбэн дабхартай гэрнүүд үнэхсорөө үндэр шэнги болоо. Үйлэдбэриин эршэ доошолуулангүй, зэр зэмсэгээ хубилгангүй, эндэ юһэн дабхар гэрнүүдые бодхоожо эхилбэ.

Ниитын ба байрын гэрнүүдые проектэлдэг Ташкентын зональна НИПИ-гэй мэргэжэлтэдэй дурадхаһан проектын һайгаар бүхы хуушанай түхэлэй детальнуудай хэмжүүрнүүдые эндэ үлөөжэ шадаа. Тэдэл түхэлнүүдтэ мүнөө нэмэгдэһэн армаг — панельнүүд, хушалтын плитанууд түхөөгдэнэ. Тэдэ «юһэн дабхар ашаа» амжалтатайгаар тээсэнэ. Тиихэдээ юһэн баллтай газарай хүдэлөөе һэггүй тэсэхэ байна.

Байһан детальнуудһаань проект зохёогшод байрануудай шэнэ түхэл, вентиляциин блогуудые суглуулжа шадаа. Тиихэдэ эдэ бүгэдэ «ургаһан» гэрые юрын юһэн дабхар гэрнүүдһээ 10 процентээр үнэгүй болгоо. Нормативай ёһоор шэнэ гэр бүтээлгэдэ хоёр жэл үгтэдэг юм. Тиихэдэнь үйлэдбэриин ябаса эли бодо доошолдог. Теэд 1-дэхи ДСК-да иимэ юумэн болоогүй. Тэрэнэй ашаар комбинат табан жэлэй туршада хахад миллион дүрбэлжэн метр байра нэмэжэ тушааха аргатай.

ЭСТОНИ:
«МОЙДОДЫР» ОНДОО ХАРААГААР

Автомобилиин юрын угаалга жэбэрэлгэдэ оруулангүйгөөр хэжэ болохо гү? «Болохо» гэжэ эрдэм, техникын талаар мэдээсэлэй ба технико-экономическа шэнжэлгэнүүдэй Эстониин НИИ тоолоно.

Мэргэжэлтэдэй харюу саарһан дээрэ үлөөгүй. Таллинай «Автотехобслуживание» гэжэ түбтэ автомашина жэбэрүүлэнгүйгөөр угааха шэнэ хангалга тэдэнэй дурадхалаар нэгдээ. «Моноэтаноламин» үгэжэ хамгаалалгын зүйл уһанда нэмэгдэхэдээ, машинын корпусто хэдэн долоон хоногто үлэдэг юм. Тэрэ металлые жэбэрэлгэһээ найдамтайгаар хамгаална.

ЛИТВА:
ЭЖЫ ШЭНГИ НЭХЭГШЭ БОЛОХОБ

Нэхэгшэдые ба зэрэгшэдые бэлдэдэг Литвагай Алитусска техническэ мэргэжэлэй училищиин хоёрдохи курсада дунда һургуули дүүргэгшэдэй бүлэг оробо. Эдэнэй ехэнхинь Вильнюсэй «Аудеяс» гэжэ оёдолой фабрикын хүдэлмэрилэгшэдэй басагад юм. Буд нэхэгшэдэй мэргэжэлэй түрүүшын шадабариие тэдэ эхэнүүдһээ абаһан байгаа. Һургуули харгалзадаг предприятинуудай цехүүд соо аха классай басагад мэргэжэлэйнгээ түрүүшын ойлгосые абаа һэн.

Гэр бүлын гэгдэдэг мэргэжэлдэ басагадые дуратай болгохын тула эхэнэрнүүдэй ба фабрикын һурган хүмүүжүүлэгшэдэй соведүүд оролдолго гаргаа. Тэдэнэй эдэбхеэр цехүүд дотор һуралсалай участогууд байгуулагдаа, мэргэжэлтэдтэй, эрхим хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзалганууд һургуулида эмхидхэгдэдэг һэн. Соведүүдэй нэгэдэмэл заседани дээрэ һурагшадай мэргэжэлэй талаар үргэн программа зохёогдоо.

Долоон хоног соо хоёр удаа хэгдэдэг «һуудалнууд» басагадта ехэ хүндэтэй һэн, юуб гэхэдэ, тэндэ … раа, тэдэ бү… мэдэжэ абадаг… рикын нэхэгш… нууд тухай … байгаа.

Фабрикын … гуулида һураг… һонирхолтой… найрамдалай … лээр өөрэ… болоо бшуу… гагүй хэрэгт… мэргэжэл ту… тиин хүдэлм… гэдтэ хөөрэ…

ЛАТВИ:
ТАД ОНДО…

Латвиин … мэй инструм… дэг фабрика … «Рига» пианин… жэмэй нэгэ … ментүүд соо… нарай тэмдэг… энэ пианино … тор, Карло Це… элитэ хүгжэм… нэлтэдэ хүрт…

100 мянгад… виин Я. Витол… гүрэнэй конс… лэглэгдэнэ. А… румент бүтээ… рэй концерт… наадан бусад… орходоо ондо… Юрын концер… хүгжэмшэд ш… сэг ба баяр… даг гээшэ аб… удаа юрэ бус… бо: артистнууд… структорнууд … шэдтэ баглаа… рай бэлэгүүд…

Пловдив б… нуудта үнгэр… рондын ярма… медальда … олон оронууд…

[Т]ТА — АЛДАР С...

...стрнүүдэй Со...
...озуудай Совед...

1985 оной IV кварталда бол... руушын хахад жэлдэ мал ... ктнуудые үйлэдбэрилгэ ... эшэлүүлхэ талаар түйлаһан ... нгүүдэйнь, продукциин ... үлһэнэйнь, залуу мал ... йнь, малаа бүрин бүтэн ... ээ шагнаха:

— фермэнүүдэй, бригада... ксүүдай коллективүүдые, ... зуудай ажахы доторхи ... зделениинүүдые, хүдөө ажа... зад предприятинуудые ... эр түхэригэй мүнгэн ша...

— мал ажалай түрүүшүүл... мүнгэн шангаар.

...ой МТФ ...рова). ...овхозой ...ан тар- ...омплекс ...ренов).

49. Сутайн сов... Сутайн МТФ (да... Богданов).
50. «Искра» ко... холын гахайн ... шань Б. Г. Триф...
51. «Родина» ... ра-Шэбэрэй ... (даагшань В. П. ...
52. «Искра» ко... востройка» гэжэ ... шань В. И. Чиги...

Прибайкалиин ...

53. «Прибайка... хозой Мостовско... шань Т. Н. Гор...
54. «Ильинкин... зой Покровскын ... шань А. И. Мо...
55. «Зырянский» Зырянскын МТФ ... О. Г. Камаева).

Хойто-Байгалай ...

56. «Северный» МТФ (даагшань ... нов).

Сэлэнгын райо...

57. Ленинэй нэр... хозой Ягодинска... шань С. Г. Чер...
58. Химнын сов... дамай МТФ (даа... Лундукова).
59. «Бестужевск... зой Бургаастайн ... шань О. Ж. Чу...

Тарбагатайн рай...

60. Ленинэй нэ...

...

71. Үдын совхоз... Хасууртайн МТФ ... Х. Ц. Митыпова).

Бэшүүрэй район...

72. «Победа» ко... хайн фермэ (даа... Плюснин).

Хурамхаанай рай...

73. Аргатын совх... шодой бригада (аха... нишэниинь Т.-Б. Б... тов).

(Эхин. Үргэлжэлэлы... гараха).

ЭРИЛТЭНҮҮДЭЙ ҮНДЭҺӨӨР

...съездын дотор арадай хүдэлмэриие ... хэрэгтэ ... үүлагдана. ...ска болон ... улам ... табиг... хүдэлмэриин шэ... бэрилэгдэжэ, ... хэгдэжэ ... арадай хи... ...тон ехэ, ха... ...алгонууд та... ...районой арадай ... комитет, ... эдэбхи... эрилтэнүүдэй ... өөһэдынгөө ... түгэс бэе... оролдолго ...Олоной дун... эмхидхэлэй ..., хүмүү... ...ие улам тодорхой ... оролдог... мэдэһээр, ... ашаг үрэ ...лаһаа сэхэ ... Тиимэһээл ...ынгаа үй... ...үүдтэ эзэн өөртөөшье, ...хэдтөөшье ... байха эр... ...хэ ехэ удха ... предприяти... ...нуудта энэ ...рийн яһала ...һаа, байдал ... хүрэмөөр ...рогүй гэжэ ... Энээнһээл ...ийн олон... ажалай эм... хубилалтада ...рна, хуушар... гээгдэһэн ... үшөөл хэрэг... байха юм. ...үүдтэ манай ... районно ...ралаа хан... Иимэ нэгэ ... тогтоо. һаяхан ...ын районно ...дани дээрэ ... һү һаа... ...үдые хамтын ... эмхидхэ... тохёолдо... ...далнууд ту... болоо. ...һү һаалиин хо... үрэ дүнгүү... район ..., социалис ... һуурину... ...оо ээлэлэд ... һү ехээр һаа... хоёр мян... энэ совхоздо ... Түрүүшын ха... ...нуудэй ажал ... урагшатай, ... эндэ эб... ...бии шэнги. арадай хинаг... татаха юумэ... байгаа. Тэ... ...шадань гүн... ...лэн хараха... ажалай эм... тэды дутуу ...лдана. ...уд хамтын ... оролһоор ... Тэд энэ шэнэ ... ажалаа эмхид... хойшо тобой... дүнгүүд эндэ ...һаар. Ямар тиимэ байха ... гэһэн асууда... хинагшад нарин

нягта шалгалта хэһэн гэсшэ.

Үйлэдбэридэ шэнэ онол арга нэбтэрүүлгэ, илангаяа хамтын подрядые һү һаалиин фермэнүүдэй ажалда хэрэглэлгэ яһалал орёохон асуудал. Энэ талаар коллективэй гэшүүдэй дунда нэн түрүүндэ ойлгуулалжын болон политическо-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулга айхабтар ехэ удха шанартай. Юуб гэхэдэ, энэ гуримаар ажалаа эмхидхэхэдээ, коллективэй гэшүүн бүхэнэй харюусалгань, бэелүүлхэ уялгануудынь эрид дээшэлнэ ха юм. Мүн тиихэдэ олон хүнүүдэй һанал эрмэлзэлые нэгэдхэжэ, ажалаа бүтээсэ ехэтэйгээр эмхидхэлгэдэ, хүдэлмэриин түлөөһэнэй асуудалые зүбөөр шиидхэлгэдэ нарин нягта байха зэргэтэй бологдоно.

Һахалиин совхоздо эдэ асуудалнуудай һайн анхарагдаагүйһөө болоҗо, фермэнүүдтэнь хамтын подряд нэбтэрүүлгэ хүлеэгдэһэн аша үрээ үгэнгүй байхаһаа гадна, энэ түрүү онол аргые али болохоор доройтуулха үзэгдэлнүүдэйшье бии байһаниинь элирүүлэгдээ.

Энэ ажахын экономическа албанай хүдэлмэрилэгшэд фермэнүүдэй хүдэлмэришэдтэ ажалша коллективүүдэй гурим, хамтын подрядай яажа эмхидхэгдэдэгые ойлгуулжа үгөөгүй байна. Тиигээдшье совхозой экономическа албанайхид хамтын подрядые мал ажалда эрхилэлгые ехэ орёо хэрэг гэжэ тоолоод, энэ асуудалһаа бэеэ али болохоор зайсуулхые оролдодог байба гэжэ арадай хинагшадай шалгалта тодоруулаа.

Энээнэйнгээ түлөө арадай хиналтын районно комитедэй заседани дээрэ совхозой экономическа албанай болон тоо бүридхэлэй хүдэлмэрилэгшэд, совхозой директор К. К. Медведев гэгшэд шангаар зэмэлүүлһэн байна.

Арадай хинагшадай дурадхалаар энэ совхоздо ажахын тоосоое нэбтэрүүлгэдэ РАПО-гой экономическа албан туһаламжа үзүүлхэ болоо.

Эдэ фермэнүүдэй ажалда хамтын подрядай ашаг үрын удааншье болонгүй харагдаха байһандань бултадаа этигэдэг болоһониинь һайшаалтай.

Районой хүтэлбэрилхы зарим тушаалтан орон доторнай урагшатай бэелүүлэгдэжэ байгаа эрид хубилалтые гүйсэд ойлгожо шадаагүй дээрэһээ гол зорилгын хараа шугамһаа хадуурна гэжэ тэмдэглэлтэй болоно. Энэ хэрэгтэ арадай хинагшад харюусалгата уялгаяа үргэдхэжэ, шэнэ удхатай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ өөрынгөө һуури эзэлхэ ёһотой болоно гэзшэ ааб даа. Хэнэйшье мэдэһээр, хуушанай юумэн шэнэ хубилалтаар ерэһэн хэрэгтэ али болохоор эсэргүүсэдэг гэхэ гү, али өөрынгөө һууриһаа түригдэшэхэгүйн түлөө элдэб аргаар аһасалдахые оролдодог ха юм. Тиимэһээл районоймнай арадай хинагшад хүдэлмэриеэ бүрил зоримгой, добтолхы, хурса шэнжэтэй болгохо талаар ехэ оролдолго гаргадаг болоҗо байна.

Ямаршье хэрэгэй амжалта тэрээндэ ниитэ зоной хабаадалгаһаа сэхэ дулдыдадаг гэзшэ. Ажалша олониитэдэ хубилалтын онол аргануудые зүбөөр ойлгуулжа үгэхэ, кадрнуудай һанал бодолые шэнэдхэхэ гэзшэ манайшье арадай хинагшадай ехэ хүдэлмэри болоно. Юундэб гэхэдэ, шэнэдхэн хубилалгын удхань хүнүүдэй һанал бодолые оүри үндэр зорилгото хэрэгтэ хүргэжэ, тэрэниие бэелүүлгэдэ һайн эрхэ байдал олголго болоно бшуу.

Хурамхаанай райондохи «Бурятводстрой» трестын ПМК-гай барилгын управлениин арадай хиналтын бүлэгэйхид хүдэлмэриеэ һайнаар эмхидхэнэ.

Арадай хинагшадай энэ бүлэгэй гэшүүд үйлэдбэридэхи дутуу дундануудые саг соонь элирүүлдэг. Тэдэниие богони болзорто усадхаха талаар таатай дурадхалнуудые оруулдаг байна. Тэдэнэр хүдэлмэриеэ квартал бүхэндэ табигдадаг түсэбэй ёһоор эмхидхэнэ. Тиигэжэ олон янзын шалгалтанууд хэгдэжэ, гол ушарта барилгын шанар, ПМК-гай складууд болон объектнүүд дотор материалнуудые хадагалалга гэхэ мэтэ энэ бүлэгэй эдэбхитэдэй хиналта доро абтадаг.

Энэ жэлдэ арадай хиналтын бүлэг барилгын объектнүүдэй шанарай талаар хэдэн шалгалта үнгэргэбэ. Тиигэжэ барилгын хүдэлмэринүүдые муу шанартайгаар хэдэг ушарнууд элирүүлэгдээ. Прораб Чирковто дутагдалнуудаа усадхаха гэжэ дурадхагдаа. Дахин шалгалтын болоходо, иимэрхүү дутагдалнуудай элирүүлэгдэбэлнь, бүри хатуу хэмжээнүүд абтаха гэжэ тэрээндэ мэдүүлэгдээ.

Үшөө нэгэ жэшээ дээрэ тогтоё. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Харгана гэжэ газарта намаг хатаалгын ханааб буруугаар малтагдаһанһаа болоҗо, тэрэнь хур ногоогоор, шорой шохойгоор дүүрэшөө. Эндэ голодоһо гаргагшад элирүүлэгдэжэ, ахамад инженер Цыбиковтэ донгодолго соносхогдосд, муу хүдэлмэринь заһагдаа. Тэрэл Харганын намаг хатаалгын системэ барилга дээрэ хэгдэһэн газарай хүдэлмэриин хэмжээн 2938 кубометрээр үлүүлэгдэн бэшэгдэһэниинь элирүүлэгдээ. Тиигэжэ барилгын мастер Толстихин нарядаа заһажа бэшэхэ ёһотой болоо. Хүдэлмэриеэ муугаар ябуулһанайнгаа түлөө Толстихин захиргаанай талаар хэһээлтэдэ ороҗо, салин хүлһэнэйнгөө гурбанай нэгэ хубиие түлэхэ баатай болоо. Шалгалтын хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэдэг арадай хинагшадай бүлэгүүд район доторнай яһалал бии. Тэдэнэй һайнаар хүдэлмэриеэ эмхидхэһэн газарта үйлэдбэридэхи дутуу дунданууд саг соогоо элирүүлэгдэжэ, дары усадхаха хэмжээнүүд абтана. Энэ талаар Уланхаанай, Гааргын, Хурамхаанай совхозуудай арадай хинагшадай хүдэлмэри һайшаалтай. Эдэ ажахынуудтахи арадай хинагшадай бүлэгүүдые ажалай баян дүй дүршэлтэй, зонойнгоо дунда хүндэтэй хүнүүд хүтэлбэрилнэ. Уланхаанай совхоздо Даши Изиевич Ухинов, Хурамхаанай совхоздо Иннокентий Николаевич Зверьков гэгшэд арадай хинагшадай хүдэлмэри шадамараар ударидана.

Районой арадай хинагшадай бүлэгүүдтэ ажалай түрүүшүүл, хүдэлмэриин дүршэлөөр баян хүнүүдэй хүдэлдэг дээрэһээ ашаа үрэтэйгөөр шалгалтанууд үнгэрдэг байха юм. Эдэ нүхэднай дутуу дундануудтай эбсэшэгүй байдал тогтоожо, һула, эмхидхэлтэй, үйлэдбэриин муу журамтай коллективүүдтэ харюусалгата уялгаяа ёһотойл добтолхы шэнжэтэйгээр дүүргэдэг байха юм.

В. СОДНОМОВ,
Хурамхаанай районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

...УШУУЛАЙ ҮДЭШЭ

...(Донецкэ об... ...Краматорский ...ный завод» ... комсомолой ...ятиингаа Соё... ...оо залуушуулай ... нарзтэй үдэшэ ... залуу инженер Н. Нечипуренкын һанаһан шэнэ юумэн — металл отолхо гайхалтай түхеэрэлгэ тэндэ олоной һонирхол үүсхээ. Шэнэ юумэ үүсхэгшэ захиргаан хоёрой хэһэн хэлсээн тэрэниие үйлэдбэридэ оруулхаар хараална. Энээнһээ гадна хүбүүд, басагадай һанаһан үшөө 600 һонин дурадхал тэрэ үдэшэ дээрэ хэлсэгдээ. Цех бүхэндэ байгуулагдаһан залуушуулай зохёохы бригаданууд тэдэнэй заримыень үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ болоо.

(ТАСС).

...гэхэдэ, тэндэ хэба... раа, тэдэ бүд нэхэ... мэдэжэ «бэдаг, «Ауд... рикын нэхэгшэдэй ... нууд тухай дүүр... байгаа.

Фабрикын харгал... үулида һуралсала... һонирхолтойгоор ... найрамдалай хэшэ... ээр өөрэгүй һони... болоо бшуу. Хүнү... агүй хэрэгтэй ...

ЛАТВИ: ...

...

Х АРАХАДА, тэрэ шамбайхан хүбүүн аад лэ, һула тамиртай һэн. Баһа юундэшьеб зан заншалаараа өөрын мэдэлгүй, бэеэ даанги бэшэ... Энэнь зааханшье юумэнһээ эли харагдадаг. Үндэр хадые набтар хүтэлөөрнь бэшэ, харин орьёл оройгоорнь дабая гээ һаашни, үгэ дуугүй тэрэ зүбшөөхэ. Эгэсэдэ абиртажа, тэрэ һайсахан эсээдшье ябабал, хүлеэжэ һуухадашни, арайшье хүсэжэ ерээд, юунэйхиие иигэжэ бэеэ зобоонобибди гэһэндэл, шамайе ойлгожо ядан, хүндөөр амилан байхань гайхалтай бэлэй. Нүхэрни зориггүй, аймхай, найдалгүйхэн лэ ёһотой гээд би һанадаг байгааб.

Һангай ажал дахаһан эсэгынгээ нютагһаа гарахада, түб газарнуудта яажа өөдөө болоһон тухайгаа Нимын нэгэтэ хөөрэхэдэнь, тэрэнэй өөрын үүсхэл зоригые олоогүй байһанда түрэлхидынь зэмэтэй гэжэ ойлгоо һэм. Эсэгэнь ганса хүбүүнэйнгээ эды хүрэтэрнь алхам бүхэнииень зааҗа һаладаггүй, хорихо юумэнииньшье тон олон байгаал даа. Дунда эрдэмэй һургуулиие өөрынгөө хиналта доро дүүргүүлээ. Тэд саашадаа ажабайдалай замда алхам бүхэнөө эсэгэ, эхын заабаряар хэжэ ябаха бэшэ, бэеэ дааһан хүн болоҗо ошохо тухайнь түрэлхид бododoггүй байшоо ха.

Тиигэбэшье һэбшээнэй үлеэһэн тээшэ найган долгилжо захалдаг хилгэнадал адли түрүүшээр хэлэһэн тээшэни болодог Нима һүүлдэ заримдаа өөрын бодолдо абтахадал гээд, нюдэниинь хурсадажа, өөрынгөө һанамжа хэлэдэг, арсалдахаашье һанадаг болобо.

Үбһэнэй үе һэн. Оньһожоруулагдаһан звенонууд гол ехэ нуганууд дээрэ ошобо. Гар хажууршадһаа бүридэһэн залуушуулай звено эхин газарай дэгнүүлтэй Хүнхэйн намагта эльгээгдэһэн юм. Ами аминдаа бэшэ, харин хамта бүлэгөөрөө зэлэ татан сабшахадань, залуушуулда хүхюутэй, ажалыньшье эли бүтэсэтэй һэн. Нима түрүүлээд ябаһан хүбүүдэй эгээ һүүлдэ аад, басагадай урда сабшадаг байба. «Нима, ятараа үхэрэй эдеэлһэн шэнгеэр мүр гаргажа ябана гээшэбши?»—гэлдэн, хубхай дамааридал хүнгэн хэлэтэй зарим басагадай өгто үгэнүүд хүбүүнэй шэлэ хүзүү руу халаахайгаар хайрахадал гэбэ. Тэд юун гээд харюусахабши? Үхэрэй эндэ-тэндэ зулгааһанһаа өөрэшьегүй гэхээр сабшажа ябаа ха юм. Яаһан тодхортой дэгнүүлнүүд бэ! Яажа тушаалдаад, хоёр яяр басагад эгээ хойнонь ябаа юм? Эрэ хүн аад, эдээхэн басагадта һүүлээ дарагдажа ябахань таагүй байна. Хүдөө хүдэлхэеэ үлөө бэлэй. Энэ эрид шиидхэлгэнь түрэлхидэйнь дурые гутаабашье, ургажа ябаа залуу хүнэй түрүүшын бэеэ дааһан алхам болоо һэн...

Хажуураа муушалжа, «хэдэргэ» гээд голонхой, удаарщоод сабшажа ябаһан Нима хэнэйшьеб наашаа ойртохые харажархиба. Хүхэ толбонуудтай сагаахан косынкатай, һудалтай боро платитай Норжимо хажуураа орхёод юундэшьеб гэдэргээ ерэбэл! Түхэрэн нюур хасарынь халуудаһандаа улайшанхай, энеэбхилһээр ойртожо:

—Хажуур хурса болго!..—гэжэ шогтойгоор дуугарба.

—Эритэй аад лэ, хэдэргэһээ үлүү юумэниинь үгы... Би сабшажа биранагүй хэбэртэйб,— гэжэ Нима хэлэбэ.

—Үгэл даа наашань, туршаад үзэһүүб,—гээд, Норжимо хажуурыень абамсаараа, сабшажа туршаба.—Ой, энэшни ямар хүндэ юм?..

Норжимын сэбэрхэнээр сабшажа захалхада, Нима атаархан хараха зуураа өөртөө голхоржо захална. Басаган нэгэ хэды мүрыень тууһанай һүүлээр:

—Бараг хурса хажуур хэбэртэй. Арайл эшэнь бүдүүн, дан хүндэ байна,— гээд, хажуурыень бусааҗа үгөөд, ямаршьеб сэдьхэл бодолой долгиндо абтаһандал, хара ажалда эсэһэнэй тэмдэггүй энхэ һаруулхан нюуртаа энеэбхилһэнэй шэнжэ үзэгдүүлэн:

— Ойлгоно гүш, Нима. сабшажа ябаһан мүрыешни хараад, наһанайшни харгын эхин мүр гэжэ һанаадхибаб. Мүр харгыгаа хахадлаад орхингүй, түрүүн удаанааршье һаа, дабшажал ябыш даа!...—гэжэ хэлэбэ.

Иигэжэ удхатайгаар хэлээд, Норжимо һөөргөө ошожо, нилээд саашаа ябашаһан нүхэдэйнгөө хойноһоо өөрынгөө мүрые туужа захалба. Харин Нима зосоогоо ямаршьеб мэдэгдээгүй баяр мэдэрэн зогсожо байба. Урдань хоболтоһон сэсэгтэ нүга саада майлын хаяагаар нэмжыһэн тарялан, уняартан сэнхииһэн аласай хадануудхүбүүнэй сэдьхэлэй баярые үлгыдэн, үзэсхэлэнтэ һайханаар үзэгдэжэ байгаа һэн.

Нима хажуураа ханхинаса

Гаша-Дэмбрэл ДУГАРОВ

ХАТУУЖАЛ

Рассказ

бүүдһээ гээтдэжэ захаланхай, басагадта түригдэһөөр мүрынь улам нарин болоҗо, тэрэ урдаханаал «халбагадажа», жэгдэ бэшээр сабшана. Тиигээшье һаань басагад гээгдэхэ юм. бэшэ. Булюудэхэдэншье, хажуурынь хороосотойгоор сабшанагүй. Нима амисхалаа абажа ядан сусарха хэбэртэй болобо.

Ажалда дадаагүй хүнэй бэе ямар һула, өөхэн залхаг байдаг гээшэб? Ажалай дүршэл олохо, ажалай хатуужал гараха гэжэ байдаг ха юм. Тиихэдээл бэлээр сусархагүй, хүсэ шадалтай болохо ёһотой. Баһа энээнһээ ондоо, хүсэл зориг нэмээгшэ шэдитэ нүлөөн бии байха. Энэл шэдитэ нүлөөн Нимын һанаа сэдьхэлдэ ехэ зориг һэреэгээ бэлэй...

Булганиие һаатуулжа ябанаб гэжэ мэдэрхэдээ, Нима ябашье басагадай хойно ороход баатай болоо һэн. Эжэлнүүдһээ гээгдэшэһэн дааган мэтэ, тээ хойно эсэнгээр налижа ябахадаа, тэрэ эсэгынгээ хэлэсшые зүбтэй гэжэ мэдэрхэ баатай болоно. Һургууляа дүүргэмсээрнь, колхоздо хүдэлхэеэ ошоһон нүхэдһөөнь таһалжа, эсэгэнь тэрэниие институтда орохые эльгээгээ ха юм. Теэд Нима конкурс дабажа шадаагүй. Эсэгэнь тэрэниие хойто жэл болотор хүдэлхыень гүрэндэ тушаагдаха мал абалгын пунктда тоо бүридхэгшын хүдэлмэридэ оруулаа. Һүүлээрнь эсэгэнь тэрэниие госстрахай инспектор болгожо шадаа һэн. Теэд Нима доёнхо суглуулха хэрэгтэ ехэл һоноргүй байһанаа мэдэрхэдээ, нэгэтэ командировкоор хүдөө нютаг гараһан аад лэ, колхозбулюудээд, хадхуур ёгто үгэтэй үнөөхи зарим басагадай хэлэн шэнги адаалхай хяаг ногоо хайра гамгүйгөөр хирган сабшажа захалба. Эндэһээ саашаа тэрэ хилганашье үлөөнгүй, торьдоһогүй сэбэр мүр гарган саашалба.

Хэдэн үдэрэй үнгэрһэнэй һүүлээр парторг бригадиртай хамта үбһэшэдтэ ерэжэ, гар ажалтай звенонуудай мүрысөөндэ залуушуулай звеногой эрхимлэһэн тухай мэдээсэл соносхоод, дамжуулгын вымпел барюулаа һэн. Һүүлээрнь парторг иигэжэ хэлээ һэн:

—Нима һүүлэй үедэ ехэ бэрхээр сабшадаг болоо гэжэ хэлсэнэ. Гайхалтай түргөөр хажуурай оншо олоо гэзшэ. Ажалда бэрхээр һурагты, залуушуул. Ерэхэ үбэлһөө заримантнай трактор, машина жолоодожо һураха ёһотой...

Нима колхозой парторгын магтан хэлэхэдэ, юундэшьеб бага зэргэ аягүйрхэжэ һуугаа. Тэрээндэ бүгэдэ анхаралаа хандуулба ха юм. Норжимо хажуудаа байһан Баярматай юушьеб шэбэнэлдээд, Нима тээшэ харабад. Норжимын дэмжэһэндэл энеэбхилхэдэ, Нима басаганай сэдьхэлэй дулаае мэдэрэн, зүрхэеэ хүлгөөн зогсожо байгаа һэн.

ҮЗЭСХЭЛЭН дайдатай хахасажа ядаһандал, үдэшын наран холын хадануудай саагуур аалияар оробо. Үбһэшэдшье ажалаа дүүргэжэ, отогоо һахижа үлэхэ Гуншаа-Сэнгэ үбгэжөөлһөө бэшэн булта энэ үдэшэ сэлеэнээ бусаха болоо һэн.

Нима Фёдор хоёр машинаар бусаһан үбһэшэдһөө үлэжэ, голой эрье зүбшэн, нэгэ хэды соо загаһа агнаба. Сүүмхэ соогоо хэдэхэн хадари олзотой болоод, тэдэ сэлеэн тээшээ моридойнгоо шадал мэдүүлэн гүйлгэлдөө. Посхоодой үүдэндэ хүрэжэ ерэбэд. Ходол тэбдэжэ, мэгдэжэ ябадаг, энээнһээ болоҗо өөрөөшье хохидодог, заримдаа хамта ябаһан нүхэртөө тодхор татадаг Фёдорой үүдэ нээхээ моринойнгоо гүйдэл соо газарта һурэн буухалаарнь, тохомынь далбаганан унажа, нүгөө Боро морин тэрээнһээнь айгаад, халба һүрэжэ, Нима орогүй хиидэшөө. Шулуун дээрэ үбдэгөөрөө шангаар сохижо унаһандаа, тэрэ моридойнгоошье, Фёдоройшье хайшаа арилшахые хүсэд ойлгоогүй. Ёолоҗо, нэгэ хэды соо һууһанай һүүлдэ Нима арай-шамай хүл дээрээ бодобо. Тэрээхэн бургааһан соогуур һаршаганаха абяан дуулдаад, тэндэһээ Фёдор дары гаража ерэбэ.

—Бараг гүш?—гэжэ тэрэ асуугаад, харюу хүлеэнгүйгөөр:—Мориднай зүүлжээ харайлдаһан аад, үгыл. Холо ябашоо ха. Үглөөгүүр олохо бэзэбди. Ябая, нааданһаа хожомдохомнай,—гэбэ.

—Теэд би түргөөр ябажа шадахагүй хэбэртэйб, үбдэгни ехээр үбдэнэ,— гэжэ Нимын хэлэхэдэ:

—Тиигээ һаа, ши ёохорложо шадахаяа болёо гээшэш. Яаралгүйгөөр гэртээ хүрэжэ үзыш даа,—гэжэ Фёдор тэрэниие орхёод ябаха хэбэртэй болобо.

Нимын юумэ дуугарангүй дохолжо захалхада, Фёдор шухала хэрэгтэй байһанаа мэдүүлжэ:

—Бишни нэгэ басагантай заал һаа уулзаха һанаатайб!—гээд, урагшаа шамдаба.

—Хэндэ иитэрээ яараа юмши?—гэжэ Нимын хойноһоонь асуугаадхихада, Фёдор хадхуулһанаа мэдэржэ, гэдэргээ эрьен зогсоод:

—Эгээл сэбэр басаганда!—гэжэ зорюуталһан шэнги харюусаба.

—Хэндэ?. Норжимо гү?—гэжэ Нимын зүрхэсэһэн янзаар асуухада:

— Таагааш...— гээд, Фёдор доржогоносо энеэһэнэй һүүлээр:—Зай, һалирыш даа. Бишни яараһууб,—гэжэ нүхэрэйнгөө моринһоо унаһые юумэндэ тоогоогүй янзаар хэлээд, саашаа алхалшаба.

(Эхин. Түгэсхэлынь хожом гараха).

КУЙБЫШЕВ ХОТОДО — 400 ЖЭЛ

Оронойнмай промышленна, транспортна болон соёлой түбүүдэй нэгэн болохо Куйбышев хотодо байгша ондо 400 жэл гүйсэхэнь. Ажахын ба соёл болбосоролой барилгада городой ажалшадай туйлаһан амжалтануудайнь, революционно хүдэлөөндэ тэдэнэй харуулһан габьяагайнь, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда илалта туйлалгада ехэ хубита оруулһанайнь түлөө, ойн баяртайнь дашарамдуулан гүрэн түрэмнай Октябриин Революциин орденоор шагнаба.

1586 ондо байгуулагдаһан Самара (Куйбышевай хуушан нэрэ) хотодо оронойнмай түүхэдэ хабаатай олон үйлэ хэрэгүүд болоһон байна. Эндэ 1889—1893 онуудта Ульяновтанай бүлэ ажаһууһан юм. Ульяновск, Казань городуудай һүүлээр Куйбышев мүн лэ В. И. Ленинэй намтартай холбоотой город байха. Коммунис партиин, Совет гүрэнэй элитэ ажал ябуулагша В. В. Куйбышев городой ажабайдалда ехэ үүргэ дүүргэһэн.

Мүнөө Куйбышевта ТУ-154 лайнернууд, станогууд, түхеэрэлгэнүүд бүтээгдэдэг. Миллион гаран хүн зон эндэ ажаһууна. Гүрэнэй университет, 10 институт бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: граждан дайнай үедэ Совет засагай түлөө тэмсэһэн хүдэлмэришэд, таряашадай баатаршалгые һүлдэлһэн хүшөө. Авторынь — скульптор М. Г. Манизер.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС • АПН

Сагаан байшангай үгөөр ябаһан Дуартын засагай хашалта, баһалгаһаа бэеэ аршалан, һүүлэй табан жэлэй туршада 600 мянган сальвадорценууд түрэл нютагаа орхихо баатай болоо. Мексикын «Эксельсиор» газетын мэдүүлһэнэй ёһоор, тэдэнэр муугаар эдеэлжэ, гадаһаа үлдэжэ ябахадаа, олонхинойнь толгой үбдэдэг болонхой, зариманиинь ходо харанхалан унана. Тэдэнэй дунда хүндөөр үбшэлэгшэд бүришье олошороо. Доторой элдэб үбшэнгүүдһээ хүүгэд илангаяа олоор наһа барана. Сальвадорценуудай ажаһуудаг лагерьнууд үһаар, электрын эшэ хүсөөр хангагданагүй. Гэрэй түхээлтэй саг зуурын барилганууд соогоо тэдэнэр газар дээрэ шахуу унтана.

Сальвадорой тэрьедэгшэдэй иимэ ехэ зоболон гасалангые үзэжэ байхада, Вашингтоной «ахатанһаа» абаһан мүнгөөрөө Дуартын засагаархид сэрэгэйнгээ бюджет бүри нэмэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гондурасай газар дээрэ оршоһон сальвадоройхидой тэрьедэгшэдэй лагерьта байдаг эхэнэр.

ТАСС-ай фотохронико.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДАЙ МЭДҮҮЛГЭ

НЬЮ-ЙОРК. Гүрэнүүдэй хоорондохи экономическа харилсаа холбооной талаар бүхэдэлхэйн шэнжэтэй хөөрэлдөөнүүдые түргөөр эхилхые ООН-ой дэргэдэхи социалис оронуудай делегацинууд уряалба. Варшавска Договорой болон Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй документнүүд соо социалис оронуудай энэ хараа бодол нэгэнтэ бэшэ батадхагдаһан байгаа гээд ООН-ой Генеральна Ассамблейн 40 дэхи сессиин түгэсхэлэй заседани дээрэ хэгдэһэн Белоруссиин ССР-эй, Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Монголой, Польшын, СССР-эй, Украиныын ССР-эй болон Чехословакиин мэдүүлгэ соо заагдаа.

Уласхоорондын экономическа харилсаа холбоо нэгэдхэн хүгжөөлгэхэ, хүгжэжэ байгаа оронуудай экономическа хүгжэлтые хурдадхаха, экономическа олон талын харилсаа холбоо бэхижүүлхэ зорилготой хөөрэлдөөнүүд болбол уласхоорондын хамтаралай эгээл шухала үүсхэл байһаар гэһэн бүлэгэлэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай правительствонууд ба гүрэнүүдэй толгойлогшонорой Харарэдэ болоһон конференциин тоббшололые дэмжэнэбди гээд тэдэнэр хэлээ. Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сессидэ хандуулагдаһан хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй бүлэгэй уряае социалис оронуудай делегацинууд дэмжөө.

ПРОФСОЮЗУУДАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН КОНГРЕСС

БЕРЛИН. Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн XI конгресс эндэ нээгдэбэ. Республикын ниислэлэй ордондо бүмбэрсэг дэлхэйн 154 оронһоо мянга гаран түлөөлэгшэд суглараа. 430 гаран профсоюзай эмхинүүд болон нэгэдэлнүүдые тэдэнэр түлөөлнэ. Эб найрамдалай болон социальна дэбжэлтын түлөө ядерна дайнай аюулда эсэргүү, ажалшадай аша туһые хамгаалхын түлөө тэмсэлэй шухала асуудалнууд конгрессэй зүблэхэ зүйлдэ табигдана. Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн федерациин түрүүлэгшэ Шандор Гашпар хуралдаае нээбэ.

БЭЕЭ ТУШААБА

КАБУЛ. Контрреволюционно эмхидэ ородог 45 хүнһөө бүридэһэн зэбсэглэгдэмэл бүлэг эсэргүүсэхэеэ болижо, Кабул провинциин Чарасьяб уездэ правительствын тала руу оробо. Арадай засагта эсэргүүгээр тэмсэдэг байһан хүнүүд гэмтэ ябуулга хэһэн гэмээ мэдэржэ, өөрыгөө хамгаалха отрядта һайн дураараа ороо. Герат провинциин Газара уездэ душмануудай үшөө нэгэ банда бэеэ тушааба. Афганистанай Демократическа Республикын Революционно соведэй Президиумэй Указай үндэһөөр контрреволюционернүүд амнистяар сүлөөлэгдөө, афган арадай урдахи гэмээ гартаа бүү барижа сагааруулха арга боломжо тэдэнэртэ олгогдобо.

ОЛОНИИТЫН ТҮЛӨӨЛЭГШЭД КУЭЛЬЯРТЭЙ УУЛЗАБА

НЬЮ-ЙОРК. Эндэ болоҗо үнгэрһэн «Нэгэдэмэл нацинуудай организаци ба уласхоорондын олониитын һанамжа» гэһэн хуралдаанда хабаадагшад ООН-ой Генеральна секретарь К. Перес де Куэльяртай ООН-ой штаб-квартирада уулзаба.

Хуралдаан дээрэ элдэб оронуудай политическэ, ниитын, научна болон шажанай бүлэгөөрхидэй мэдээжэ түлөөлэгшэдэй баталан абаһан мэдүүлгые Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй президент Ромеш Чандра барюулба. Ядерна туршалгануудые болоулха совет мораториие гүйсэд дэмжэнэбди, ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые улам нарижуулха зорилготойгоор тэһэрэлгэнүүдые үргэлжэлүүлхэ гэһэн США-гай һанаашалгые буруушаанабди гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Ядерна туршалгануудые огто хорибол, ядерна дай зайсуулан сараха талаар шухала алхам хэгдэхэ байгаа, гээд мэдүүлгэ соо заагдана.

ООН-ые дэмжэһэн хуралдаанай ажал ябуулгада Х. Перес де Куэльяр үндэр сэгнэлтэ үгөө. Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин ехэ үг зорилгонуудые ба гол ёһонуудые бэелүүлгэдэ уласхоорондын олониитэ шухала үүргэ дүүргэнэ гээд тэрэ онсолон заагаа.

СОВЕТ-ЯПОН КОМИССИИН СЕССИ

ТОКИО. Эрдэм-техникын харилсаа холбооной талаар совет-япон комиссиин гурбадахи сесси эндэ хүдэлжэ эхилбэ. Эрдэм ухаанай болон техникын элдэб һалбаринуудаар хоёр ороной хоорондохи али алиндань ашатай туһатай харилсаа холбооe хүгжөөхэ тодорхой замууд, тэрэ тоодо атомна элшэ хүсэнэй болон хүдөө ажахын талаар түрүү технологиие халан абалсаха асуудалнууд сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна. Хоёр ороной эрдэмтэдэй хоорондохи холбоо барисаае бэхижүүлхэ, замбуулиниие амгалан зорилгоор шэнжэлэн хэрэглэхэ талаар удаан болзорой харилсаа холбоо тогтоохо асуудалнуудаар сессидэ хабаадагшад һанал бодолоо халан абалсаха.

Аха дүү арадуудай эбтэй эетэй бүлэ соо

«СЭДЬХЭЛЭЙ ДҮЛЭН СЭНТЭЙ ЮМ»

ЗУУН МЯНГАН жэлнүүдэй зэрэлгээн мэтэ үргэн тала нюдэнэй харасаhаа далтиран саашална. «О, тала, тала, тама үзэhэн тала. Тэг дундаш — эхэнэрэй хоёр хүхэндэл эртэ урдын добуунууд...» Мантай ябаhан Хакасиин драмтеатрай актриса Алиса Кызласова уйтэй, уянгатай энэ дууе таhалдуулангүй аянгатуулна.

Гамгүй халуун наранда гандажа шарлашаhан ногоон соогуур Хакасиин урданай үе сагай hүреэтэ хүшөө болохо Салбыгай добуунуудта дүтэлбэбди. Уран зохёолшо М. Е. Кильчичаков үг унгиинь удхалан бидэндэ хөөрэнэ:

— Энэ добуунай мантан ехэ уута соо мянган жэлнүүдтэ нэрэез мүнхэрүүлхэ хүсэлтэй үбгэн-сэрэгшэ хүдөөлөөтэй юм. СССР-эй Наукануудай Академиин гэшүүн-корреспондент Кисилевой хүтэлбэри доро гурбан жэлэй туршада шэнжэлхы малталганууд хэгдээ. 2400 жэлэй саана энэ добуун обоологдон бодхоогдоо гэжэ археологууд тодоруулаа юм. Добууниие тойруулан зоогдоhон адар ехэ шулуунууд хаанаhаа асарагдаа гэжэ hананат? Аяар 70 модоной зайhаа, Енисейн эрьеhээ... Хүн зоной зоболон, хараал шэнгээhэн эдэ шулуунуудынь добуунай хашаа хүреэнь болоно бшуу. Асари ехэ, хүндэ хүшэр хүдэлмэри тухай агшан зуурашье бодоод үзэбэл, модон шаргада хүллэгдэhэн хэдэн зуугаад буханууд hүүлшынгээ шадалые шахан, эдэ шулуунуудые шэрэдэг байгаа ха. Нэгэ иимэ шулуунайнь шэгнүүр 30—50 тонно юм байна.

Гайхал, тагналнай захагүй. Шулуунуудай хабтагай нюрууе эльбээд үзэнэбди. «Зуу дахин дууланхаар — нэгэ хара», «Юрэ харанхаар — баряад үзэ» — хүнэй hанаан ямар жэгтэй гээшэб. 24 зуун жэлэй саана ажаhууhан талын эгээл хүсэтэй ээзн хаанай hүнэhые эсэлтэгүйгөөр hахиhан эдэ шулуунууд далда нюусаяа хэлэхэ бэшэ даа.

— Хаанай хажууда үшөө 6 хүнэй яhан олдоо юм. Зариманиинь — өөрынь бүлын, нүгөөдүүлынь зорюута хороогдоhон. Зараса хоёр эхэнэр, шииraг хоёр сэрэгшэд «хойто байдалдань» алба хэжэ, аршалан хамгаалжа байхаар хүүр уруу оруулагдаhан ха. Египедэй пирамиданууд, эртэ урдын перс болон энэдхэг мантан хүүрнүүд hанагдана. Асари эдэ хүшөөнүүдэй таабариин түлхюур Салбыгайхида мүн таараха бшуу,— гэжэ хөөрөөнэй hабагша үргэлжэлнэ.

Эндэhээ 500 метрэй зайдахи нүгөөдэ добууниинь малтагдаагүй юм. Шулуун хананууд соонь орожо, өөдөө болохо бүреэ шобхойhон оройдонь гарабабди. Алиса Кызласова ута аялгатай дуугаа уянгалуулhаар hэн.

Хүнгэн мухарюусатай автобустоо hууха үедөө нэгэ хонишонтой уулзабабди. «hонирхоо hаа, эндэhээ арбаад модоной зайда ажаллажа байhан археологуудта хүрыт. Хүүрнүүдые малтана» гэбэ. «Ухайш» — гэлдээд лэ, машинамнай табилуулшаба. Хонжэн. Хүн бүхэмнай түүхын hүртэ дарагдаhан мэтэ... Үнгэрhэн үе ба ерээдүй, амидарал, ажабайдал тухай өөр өөрынхеэрээ бодомжолно ёhотой. Толгойгоо бултайлгахада, халуун hалхин хасар долёогоод абана. Хаа-яа болоод зумбараа, тарбаганууд харгын хажуугаар шобхогонолдоно. «Абаканай дэлюун тала дуугүй, амигүй мэтэ. Хайшаашье хара — хахаржа гантапан хүрьhэн, захагүй дэрhэн, захагүй хүүрнүүд» гэжэ XIX зуун жэлэй hүүл багаар Сибирь руу сүлэгдэhэн уран зохёолшо С. А. Евпатьевский бэшэhэн бэлэй.

— Энэ удаа талаамнай буруутаба. Археологууд дүтын hуурин ябашаhан байба. Буужа харабабди. Шэнэ авто-харгы барилгын үедэ эдэ хүүрнүүдэй зосоохи hэндэгдэн гаргагдашаhан байгаа бшуу. Болгоомжотой наринаар гушаад тооной хүүрнүүд малтагданхай, нюусануудынь абтанхай байгаа hэн.

СЭЛГЕЭ СЭСЭРЛИГ НЮТАГ ЛЭ

Үглөөдэрынь мүнөөнэй Хакаситай золгохоор мордобобди.

«Талархан мандаа
айлшалыт —
Талануудай захагүй далайе
анхархат,
Далайн эрьенүүд болон
hүбариhан
Алатау, Саянай
орьёлнуудые харахат.
Сэсэрлиг мэтэ газартамнай
буухадаа,
Сэдьхэлээ мүнхэдөө эндэ
үлөөхэт —
Мүнгэн урасхалта Енисейдэ.

[Түгэсхэл. Эхиниинь сентябриин 18-най номертэ].

Мүлhэнhөө хүхэ тасхылда дурлахат» —

гэhэн хакас поэт Николай Доможаковай шүлэгүүд зэдэлнэ. Хакаси... Аяшаржа эсээд, хүнжэлөөрөө хушахые мартаад унташаhан hайхан дангиньн дүрэ үсэгэлдэр харахадал гээ hэм: «Ээзгүй талын дунда ээзлүүдгүй зүрхыем татаhан эртэ урдын добуунууд»... Харин мүнөө хангай тайга, орьёлоор ханатан нэмжыhэн Хакаси маниие угтаба. «Абакан-Тайшет» гэhэн омог уряа 60-дахи онуудта орон доторнай зэдэлээ бэлэй. Иигэжэ үлгэн дэлхэйтэй түмэр замаар холбогдожо, Саянай территориально-үйлэдбэриин комплексые хүгжөөлгын түрүүшын шата табигдаhан түүхэтэй.

— Иимэ комплекс хадаа хоорондоо харилсаата үйлэдбэринүүдые байгуулга мүн болоно. Мүнөө баруун гарhаа «Абаканвагонмаш» нэгэдэлые харанат, Саянай алюминиин завод, Сорскын молибденэй комбинат, Туимскын үнгэтэ металлнуудай завод гэхэ мэтэ тус комплексын бүридэлдэ ородог юм,— гэжэ экскурсовод тайлбарилна.

Алтайн районой үлгэн газар нэмжынэ. Таряан далай долгилно. Ажахы hайн түйлалтануудтай. Бүхыдөө областьдо 59 совхоз тоологдодог байна. Хакасиин эгээл залуу город — сагаан шулуута Саяногорскын хажуугаар гаранабди. Алюминиин заводто хүдэлдэг олон мянган хүн эндэ ажаhуудаг юм. Түбхинэнги, болбосон түхэлтэй, гоё гоо город ха. 30-дахи онуудай эхеэр областьдо гансашье город үгы hэн. Мүнөө табанда хүрэнхэй. Черногорск, Сорск, Абаза хотонууд нэмэлтэ нэрлэгдэнэ. «Енисейн эрьенүүдтэ дүтэлбэбди» гэлдэхые дуулаад, наранда онигошолдон, мүнгэн нюргыень шэртэнэбди. Гоохон Ангарын дурые голгүй буляаhан Енисей-баатар, Енисей-алып, мэндэ амар! Урасхалшни уран дуунай угалза гүрэн матарна гү, гүйдэлшни гүрөөhэн hогооной шэхээ hүрмылгэн шуумайhандал гү? Иимэ үзэгдэл хараад, ямар дуушан дуугай үнгэрхэб? Тувагай поэт Кюнзюгеш уран шүлэг гүбэрнэ. Али ябууд зохёоно гү? Асуужа, hаатуулжа яажа болохоб...

— Оёорынь мрамор дэбисхэртэй юм,— гэhэн үгэ дуулаад, шагнаарханабди.

Баруун талаhаамнай — огторгойдо хүрэмэ орьел. Оройень адаглан онохо гэбэл, шэлэ хүзүүгээ хухалхаhаа наана боломоор. Шэлбэhэтэ ой харлан баглайрна. Адаглаhаар байтарнай, мраморта хаданууд эхилбэ. Энэ багта Енисей иимэ дэбдихэртэй юм гэлсэнэ. Өөхэн сагаан, хүрилгы улаабтар, боробтор — гурбан ондоо үнгэтэй мраморай хаданууд хаяа тулан харагдана. Москва болон Ленинградай метрогой станцинуудые шэмэглэн гоёолгодо эндэхи мрамор эльгээгдэдэг байна бшуу. Хакаси — ашагта малтамалнуудаар, хэбтэшэнүүдэр угаа баян нютаг. Шулуун нүүрhэн, титан, молибден, кобальт, алтан, туулган, цинк, медь, вольфрам, гранит — Менделеевэй таблицын элементнүүд бүхыдөө шахуу эндэ бии. Автобусоо зогсоогоод, хэдэн бишыхан мрамор дурасхаал болгон абанабди. Бишыхан хүүюурнүүдэй түхэлтэйгөөр хадаhаа «собхорон» бууhан булагуудай уhанай хүйтэн гээшэнь — шүдөө шабжагануулма. Хүдэлмэришэдэй Майна hуурин... Саад, сэсэрлигүүд соонь жэмэсээ даажа ядаhан яблони, вишни, слива хаража гайханабди. Зундаа эндэ уларилынь Сибирьтэл адли бэшэ, харин Дунда Азиие диилэнхидээ hануулдаг байна.

СССР-эй гол мүрэнүүдэй дундаhаа уhаар эгээл элбэг, «элшэ хүсэнэй» мүрэнэй захадахи хабшуу харгыгаар үгсэнэбди. «Тэрэл даа ГЭС-най» гэлдэхэнь дуулдана. Холоhоо харахада, Саяно-Шушенскын ГЭС архитектуроноуран hайханай асари бүтээл мэтэ. Энэмнай хадаа Саянай территориально-үйлэдбэриин комплексын элшэ хүсэнэй эхин «зүрхэн» мүн шуу. Дээрэhээ урдахадаа, 200 модоной зайда хадын хабшалнуудта хашуулжа, тэсэбэрээ алдаад, Минусинска котловина руу сүлөөдэ ходорон гараха hэдэлгэтэй, «уур сухалдаа» бусалан, бурьялан буухынь тэндэ арочна асари ехэ далан тэрэниие хааж а р х ё о бшуу. Дүтэ ерэхэдэ, hүр жабхаланhaaнь hүрдэжэ сошомоор, хүнэй гараар бодхоогдонхой гэжэ үнэншэмөөршье бэшэ шэнги.

Харалгын талмай дээрэ гарабабди. «Ильичэй хүсэл бэелнэ» гэжэ хабсагай дээрэ үргэлжэдөө бэшээтэй. Тээ доро ябаhан хүнүүд шоргоолзонуудтал жэжээр харагдана. Барилгын управлениин партийна организациин секретарь Ю. М. Плотниковтой хөөрэлдэнэбди.

— Арбан агрегадуудай эгээл түрүүшынхинь 1978 ондо ашаглалгада тушаагдаhан юм. «КрасноярскГЭСстройн» барилгын управлени, СССР-эй Энергетикын болон электрификациин министерствын тусхайлагдамал эмхинүүд барилга ябуулна. Энэ барилгада hомологдоhон бүхы гаргашануудай 80 процентнь ашаая харюуланхай. hаяын жэлнүүдтэ ГЭС-эй дээдэ хубида бетонно хүдэлмэринүүд үргэлжэлүүлэгдэжэ, гол түлэб түгэсхэгдэхэ юм,— гэжэ тэрэ хэлээ hэн.

Доошоо буубабди. Уhанай дуhалнуудай сэсэрдэhэн зай захагүй ниидэнэ. Хүсэтэ хүүеэнhээнь доhолон hалганаhан байра руу оробобди. «Бэеын аюулгүйдэ найдамаар юм гү?» гэhэн шог асуудал табигдана. «Гидро-барилгашадтай аюулгүй газарта ушархагүйлтэ»...— гээд харюудань энеэлдэнэ. Уран зохёолшодой зүгhөө Ванцетти Чукреев үгэ хэлэбэ. Иимэ ехэ барилганууд, удха шанар тухайнь хөөрэлдөөн эхилээд, байгаалиин хүсэнүүдые зүбөөр хэрэглэхэ, замби түбиин үршөөhэн баялигые хамгаалха, аршалха хэрэгтэ уран зохёолшын үүргэ тухай асуудалда шэлжэн ороо hэн. Енисейн эрьенүүдтэ түрэhэн, үдэhэн Зорий Яхнин, Петр Градов гэгшэд баатар барилгашадта соло дуудаhан шүлэгүүдые уншаба. Тувагай поэт, экскаваторщигаар хүдэлдэг Маадар Ховалыг «Ажалай сэнгые альганайнгаа холоhоор мэдэдэг хүм даа» гээд, хомуус дээрэ наадажа үгэбэ.

ТУН ПАЙРАМ ТҮГЭСЭБЭ

...«Национальна политикын холын хараата шэглэлнүүдые зохёоходоо, арадай ажахын нэгэдэмэл комплексдо бүхы республикануудай оруулhан хубитые хараада абаха хэрэгтэй. СССР-эй бүхы арадуудай аха дүүгэй хани нүхэсэлые саашадань бэхижүүлгын аша туhада национальна харилсаанай асуудалнуудаар эгээл анхаралтай, залан сэхэ байха, Ленинэй сэсэн мэргэн захяа, заабаринуудые шэнэ эрхэ байдалда зохёохы ёhoор хэрэглэн, хэлбэришэгүйгөөр урагшаа дабшаха ёhотойбди» гэжэ КПСС-эй XXVII съезд дээрэ хэгдэhэн КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл дотор заагданхай.

Олон үндэhэ яhатаниие гал гуламтынгаа дэргэдэ суглуулhан Тун Пайрамай үедэ нүхэр ёhoор харилсаhамнай наhандамнай мартагдашагүй. Маадар Ховалыг буряад багша Валентина Бадмаевнада заалгаhан юм. Залуухан багшын энэрхы арюухан эхэ мэтэ зангые, Буряад орондонь үдэшэхэдөө, нюдөөрөө уhа гүйлгэн, сэдьхэлээ хүмэрюулэн хахасаhан тухайгаа Маадар «Түрүүшын хахасалга» гэhэн рассказ соогоо бэшэнхэй. Энэ болон бусад рассказуудынь түбэй журналнуудай нэгэндэ толилогдохоор зууршалагдаа hэн.

— Энэ удаа хэдыдэхи хахасалгамни гээшэб? — гээд, үхибүүн мэтэ сэлмэг нюдэеэ ехэ болгон энеэбхилнэ, хани барисаанай жэгтэй аялгануудые бишыхан хомуус дээрээ наадана.

Горно-Алтайскын хэлэ, литература ба искусство шэнжэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэ Тамара Садалова алтай арадай аман үгын зохёолнууд тухай хөөрэжэ үгэбэ. «Маадай Кара» гэhэн героическа эпосэйнь уянгата мүрнүүдэй хүгжэмдэ бүримүhэн зээлэгдэшөөд ябаhан саг байгаа. Адресуудаараа андалданабди.

— Бүри дүтын болохо аргатай бэшэ гүбди? Үлгы тоонтомнай нэгэл — Сибирь ха юм. Арадууднай, литературамнай залуу. Хэрбээ Алтайн газетэ, журналнуудта рассказуудаа толилуулаа hаам, тэдэнэр манда хэблүүлэг лэ. Тусхай ниитэ гаршаг зохёоходо хамаагүй. «Танилсагты: Хакасиин залуу уран зохёолшо Сергей Карачаков. «Үбгэн бүргэд»—рассказ» гээд байгаа hаань, гоёл hэн ха. Оршуулагшыел олоо hаа... Юун гэжэ hананат?—гэжэ таhалгарягүй дуутай Сергей Карачаков сохом шангаар дуугараад, харюуень хүлеэнэ. Булта дэмжэнэбди.

Сэдьхэлэй ошо бадаргаhан сэнтэй уулзалгынгаа түгэсхэлдэ хүндэмүүшэ хүлгүүдээр маниие угтан абаhан, үдэшэhэн Хакасиингаа ханинарта баяр баясхалан хүргөө hэмди. РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин үүсхэл үнэхөөрөөшье үлзы дэмбэрэлтэй уулзалга, хэзээдэшье мартагдашагүй хэшээл болоол.

Г. БАЗАРЖАПОВА.

СОЁЛОЙ hОНИН

УНШАГШАДАА hОНИРХУУЛНА

Таряа хуряалгын, адуу малаа шахан таргалуулжа байhан алтан намарай үе — соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй тухашарха, сүлөөгүй хаhа. Тиимэл хадаа Сэлэнгын районой Юрөөгэй сомоной Ташарай библиотекын хүдэлмэрилэгшэд үглөөгүүр эртэлжэ ажалдаа ерэhэн байба. Тэдэ номуудые, шэнэ газетэ, журналнуудые багсалан бэлдээ.

— Механизаторнуудта, малшадта абаашахамнай, — гэжэ Ташарай библиотекые даагша Екатерина Будацыреновна Доржиева тайлбарилна. — Колхозойнгоо правленидэ орожо, таряа хуряалгын ябаса, түрүүшүүл тухай hонирхохо, «Сахилгаан» хуудаhа гаргаха байнабди.

Эндэхи библиотекын хүдэлмэрилэгшэд Екатерина Доржиева, Дарима Лубсанова гэгшэд нютагайнгаа хүн зоной ухаан бодолой болбосоролой түб, ниитэ-соёлой хүдэлмэриин талаар партийна организациингаа ёhотой түшэг тулгуури болохо гэжэ саг үргэлжэ оролдожо байдаг юм.

Библиотекарьнүүд шухала номууд тухай уншагшадта мэдээсэхые оролдодог, энээндээ онсо анхаралаа хандуулдаг юм. Эдэл нүхэд шэнэ номуудай выставкэнүүдые эмхидхэдэг, газетэ, журналнуудhаа шухала хэрэгтэй материалнуудые хайшалжа абаад, хээрын станай, hү hаалиин фермэнүүдэй улаан булангуудта абаашажа, олоной хараха газарта аятайхан үлгэжэрхидэг заншалтай. Тиихэдэ уншагшадта дурадхагдаха номуудай бүридхэл, уншалгын түсэб эртээнhээ табидаг байна.

Номой баялигай эзэд уншагшадаа hонирхуулхые оролдоно, тэдэнэйнгээ захил мэдэжэ, ном уншалгыень шадамараар хүтэлбэрилнэ. Мүнөө нютагта мянга гаран уншагшад библиотекын хангалга хэрэглэнэ. Элдэб олон асуудалаар арбан мянга шахуу боти номууд уншагшадай мэдэлдэ байна бшуу. Ташарай библиотекын хүдэлмэришэд олон туhалагшадтай гэхэдэ алдуу болохогүй. Жэшээлхэдээ, эдэбхитэй уншагшад — малшад Долгор Дашиева, суута хонишод — Ажалай Алдар Солын хоёр ордента Александр Жамьянов, КПСС-эй обкомой гэшүүн, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Намжилма Очирова, ажалай ветеран, комбайнер Доржо Сампилов, механизаторнууд Геннадий Цыбиков, Анатолий Тубаев, колхозой хоёрдохи отделени болохо Үдэнгэ нютагта ажаhуудаг ажалай ветеранууд — Намсарай Цыбиков, Цыбикжап Бальдиров гэгшэд библиотекын туhалагшадай тоодо оролсоно.

Мүнөө Ташарай библиотекын коллектив XXVII съездэй шиидхэбэринүүдые дэлгэрүүлэлгэ, ойлгуулалгада бүхы хүдэлмэрээ зорюулна. «Партиин түсэбүүд — арадай түсэбүүд» гэhэн уряа доро бүхы ниитэ-политическэ, ниитэ-соёлой хэмжээ ябуулгануудта эдэбхитэйгээр хабаадана. Юрэдөө, сэхыень хэлэхэдэ, эндэхи библиотекарь Екатерина Доржиева Дарима Лубсанова хоёр өөрынгөө тушаалта ажалда ехэ оролдосотойгоор хандахаhаа гадна зохёохы ёhoор тэрэнээ үнгэргэдэг шуу. Даажа байhан библиотекын байшан соо ариг

«Ортоной заншалта буусада онтохон, домогуудые шагнахада гоё даа...». В. ПЛУТТЫН фотоэтюд.

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДТА АЙЛШАЛНА

Эдэ үдэрнүүдтэ республикын хүдөө нютагуудай ажалшад Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй Буряад драмын академическэ театрай артистнарые хүндэтэй дээрэ хүлеэн угтажа, hонирхолтой зүжэгүүдыень, концертнэ программыень харана.

Буряадай АССР-эй арадай артистка Н. Токуреновагай хүтэлбэрилhэн бүлэг артистнар Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Хяагтын районуудаар ябажа, Ц. Шагжинай «Будамшу», Г. Соколовагай «Хатан баха» гэhэн зүжэгүүдые, концертнэ ехэхэн программа олоной анхаралда дурадхана. П. Григорьевой «Ород актёрой басаган» гэhэн водевиль концертын үедэ харуулагдана. Республикын габьяата артистнар И. Цыбикжапов, Б.-Х. Рабданова, Ч. Ринчинов, артистнар В. Будаев, Д. Дамдинова гэгшэд эдэ нютагуудай ажалшадта үнинэй танил, мэдээжэ, хүндэтэй зон байhан тула халуун альга ташалгаар угтагдана.

Театрай аха захатанай нэгэн. Буряадай АССР-эй арадай артистка Д. Чимитова түрүүтэй нүгөөдэ бүлэг артистнар Хурамхаанай, Баргажанай районуудта зүжэгүүдээ харуулна. Тиишэ Д. Д. Дылгыровэй «Эхын үүргэ», Ч. Цыдендамбаевай «Холо ойрын түрэлнүүд» гэhэн зүжэгүүд абаашагданхай. Республикын арадай артистнар М. Зоригтуева, Ц. Цырендоржиев, Буряадай АССР-эй габьяата артистнар Ц-Д. Бальжанов, Г. Батомункуева, Д. Бочиктоев болон бусад уран бэлигээрээ хүдөөгэй малшад болон механизаторнуудые баясуулна, бахархуулна.

Гурбадахи бүлэг артистнар театртаа үлэнхэй, шэнэ сезониие угтуулан, монгол драматург Ч. Ойдовой «Далан худалч» гэhэн зүжэгые найруулан табижа байнхай.

В. КОНДРАТЬЕВ,
Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй Буряад драмын академическэ театрай ахамад режиссер.

ТҮРЭЛ ҮЙЛСЫН hАЙНДЭР

Загарай hууриhда hаяшаг олон зоной хабаадалгатай, зугаа наада ехэтэй hайндэр болоджо үнгэрбэ. Аносовой нэрэмжэтэ үйлсэдэ hууринай бүхы шахуу зон сугларжа, дуулаха, хатархадаа, элдэб наада эмхидхэхэдээ, эдеэ шанахадаа хэр бэрхэ байhанаа хаража үзэбэ. Үглөөнhөө үдэшэ болотор хонгёо дуунууд зэдэлээ, хатар наадан наяраа, жэрэгэр ута столнууд дээрэ дэлгээгдэhэн амтатай эдеэнэй хоншуухан үнэр хэнэйшье сэдьхэл баясуулхаар байгаа. Ямар гоё баглаа сэсэгүүд, алим жэмэс, огородой эдеэн иишэ асарагдаа гээшэб! Гэрэй эзэн эхэнэрнүүд уран бэрхээрээ олониие баясуулха гэжэ яатараа оролдооб! Зоя Ивановна Заиграева эгээл hонирхолтой онтохонуудые хөөрөө, Федосья Фокеевна Коновалова эгээл бэрхэ хатаршан байшоо. Харин А. К. Фролова амтан эдеэнэй ээзн гэгдээ, З. А. Мартыновагай уран гартай оёдолшон байhаниие суглараhан зон нэгэн дуугаар мэдэрээ. Эгээл эрхим хотонтой гэгдэhэн Александровских — танай бүлэ, эгээл hайн огородтой Харитоновтон, эгээл баян ургаса абаhан Алексеевтэн шангуудта хүртөө.

Үйлсэнүүдэй hайндэр Загарайн КСК-гай үүсхэлээр эмхидхэгдэжэ эхилhээр hаянай. Районой соёлой таhагай хүдэлмэрилэгшэд Е. Бульбаш, М. Габайдулина гэгшэд иимэ hайндэрнүүдые нютагтаа ходо үнгэргэжэ байхын тула ехэхэн оролдолго гаргана. Комсомольская үйлсэдэ анха түрүүшынхиеэ тиимэ hайндэр үнгэргэгдөөд, hүүлээрнь Аносовой үйлсэдэ бүри hонирхолтойгоор эмхидхэгдэбэ гээшэ. Громовой нэрэмжэтэ үйлсэдэ мүн тиимэ баяр ёhолол hаядаа болохоор хүлеэгдэнэ.

А. ТРОФИМОВА,
хүдөө бэшэгшэ.

Л. Элиасовай фольклорно экспедициин бэшэжэ абаhан материалнуудаар согсолбори бүридхэгдөөд, «Советский композитор» гэжэ Москвагай хэблэлээр гарахаяа байна. Тус согсолбори «Забайкалиин ород арадай дуунууд» гэжэ нэрэтэй.

Хуушан ород шажан баримталдаг байhанайнгаа түлөө Россиин гүнhөө Сибирь худар сүлэгдэhэн хүнүүдэй — Буряад орондо ажаhуудаг шэмээшэгүүдэй хүгжэмтэ зохёолнууд тухай энэ ном сооhоо мэдэжэ абахабди. 17-дохи зуун жэлдэ үнэн алдарта шажанда болоhон үйлэ хэрэгүүд тухай шэмээшэгүүдэй хуушан дуунууд соо эли тодоор хэлэгдэнэ. Уг гарбалhаа үе дамжаh хүрэжэ ерэhэн аман зохёолнуудые мүнөөнэй шэмээшэгүүд сээжынгээ hонорто хадагалжа, манай үе хүрэтэр асарhан алдартай. Шэмээшэг долоон hууринда ажаhуугшадай дуунуудта эрдэмтэн Н. Дорофеева тодорхойлго үгэhэн

ДАХИН ГРЮНФЕЛЬДЫН ХАМГААЛАЛТА

ЛЕНИНГРАД. Гарри Каспаров Анатолий Карпов хоёрой хоорондо үнгэргэгдэжэ байhан шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлэлгын харюугаа абалгын матчын 17-дохи партида сагаанаар дэлхэйн экс-чемпион наадахадаа, бэрсынгээ урдахи хүбүү түлхибэ. Тиихэдэнь Гарри Каспаров баhал Грюнфельдын хамгаалалта хэрэглэбэ. Юрэнхыдөө, тэрэ энэ матчда нэгэдэхи, долоодохи партинуудhаа бэшэндэ энээниие хэрэглэнэ. Энэ удаа тэрэ наймадахяа наадаба. Түрүүшынгээ 13 ябадалые шатараар 15-дахи партиин наадаа адляар наадаба. hүү...

ЛИТВАДА БАРЛАГДАХАНЬ

Литвагай элир уншагшад номойнгоо тагые үшөө нэгэ hонин зүйлөөр баяжуулхань. Тэрэнь юун бэ гэхэдэ, Литвагай ССР-эй «Витурис» («Жэргэмэл») гэжэ хэблэлээр гарахаяа байhан монгол уран зохёолшо Д. Гармаа гэгшын «Түймэрэй утаан соогуур» гэhэн туужа болоно.

«Нажар болоhон ушаралнууд» ба талада түймэр табидаг хүйхэрнүүдтэй пионернүүдэй тэмсэлэй тухай түүхэ жэшүүд тус ном соо багтанхай.

Уран зураашан Р. Вольскис монгол зохёолшын номые гоё hайханаар шэмэглээ. hургуулиин бага наhанай hурагшадта зорюулагдаhан энэ ном 10 мянган хэhэгээр барлагдаха.

Ирена ДОБРОВОЛЬСКАЙТЕ.
Вильнюс хото.

БУЛГАНАЙ МҮРӨӨР...

Байгша оной агнуурин үедэ республика дотор булга бариха тухай захирал республикын Министрнүүдэй Совет баталан абаба. 1986—1987 онуудай агнууриин үедэ нэгэ мянган булга бариха зүбшөөл үгтэбэ. Тиин республикын районуудай госпромхоз, коопзверпромхозуудта хубааригдажа үгтэhэн лимидэй ёhoор агнуури хэгдэхэ юм.

Байгша оной октябриин 20-hоо эрхэ жэлэй февралиин 15 болотор хэгдэхэ агнууриин үедэ али районой хубиин булганай мүрые дахан ябадаг мэргэн ангуушадай хэды шэнээн булга барижа, арьhыень тушааха зүбшөөл абаа гүүшан бүхэндэ мүнөө үгтэжэ байна.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Кубаниин ажалшадтай уулзалганууд». РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ». — ТАСС-эй материалнууд. Урга-86 — сурлуулбари.

Хоёрдохи хуудаhанда. Хурдадхалгын замууд: мурысоо эмхидхэлгэ. «Хурдадхалгаа хаана алидхуулнабибди?» — Б. Бороднин статья. Мал ажал — онсо шухала hалбари. «Эдэбхи үүсхэл — хурдадхалгын ноосо арга» — С. Убоевэй статья. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ.

Гурбадахи хуудаhанда. Уласхоорондын мэдээсэлнүүд. «Зэмбуулинта буусын одото са» — И. Казанцевэй шэнэ номhоо хэhэг (эхин).

Дурбэдэхи хуудаhанда. «Байгша шадархи түрэлэй хизаар нютагнай» — заншалта хуудаhан.

СОНИН ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — «Профессия — следователь». 3-дахи сери. 10.55 — «Дэлхэй ба залуушуул». 11.30 — баримтата фильмнүүд. 12.30 — Шэнэ hонин (12.35 хүртэр). 15.30 — Шэнэ hонин. 15.50 — Баримтата фильмнүүд. 16.30 — «Ород хэлэн». 17.05 — Д. Д. Шостаковичэй зохёолнууд. 18.20 — Ородой музей. 18.50 — Архидалгын хорон тухай баримтата фильм. Улаан-Удэ. 19.00 — Шэнэ hонин (буряадаар). 19.15 — «Байгал». Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — Мультфильм. 20.15 — Дэлхэйн hонин. 22.00 — «Время». 22.35 — «Профессия — следователь». 4-дэхи сери. 00.30 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35, 10.35 — Түүхэ. 4-дэхи класс. 10.05, 13.40 — Англи хэлэн. 11.05 — СПТУ-гай hурагшадта. Обществоведени. 11.35, 12.40 — Түүхэ. 7-дохи класс. 12.05 — «Эжын hургуули». 13.10 — «Шинии ленинскэ библиотекэ». 14.10 — «Урелан шэмэглэлгын искусство». 14.55 — СССР-эй арадай багшанар Т. И. Гончарова, Г. Л. Королева, Н. Н. Захарова гэгшэдтэй уулзалга. 15.25 — Д. И. Фонвизин. «Недоросль». 16.10 — Шэнэ hонин. Улаан-Удэ. 18.35 — «Номой шэнэхэлэл». Москва. 19.00 — «Арадай аялга дуунууд». 19.15 — Хани харилсаан. 21.00 — «Амгалан нойрсуута, багашуул!». 21.15 — Семен Кирсановай шүлэгүүд. 22.00 — «Время». 22.35 — Дзюдо барилдаагаар СССР-эй чемпионат. 23.05 — Эстрадна хүгжэмэй концерт. 00.15 — Баримтата фильм. 00.50 — Баскетбол. СССР-эй чемпионат. Эрэшүүл. «Спартак» (Ленинград) — «Жальгирис» (Каунас).

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-44-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95. Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-03621, Заказ № 216, Индекс